

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

از خدا چه بخواهیم

دعاها و ذکرهای قرآنی

احمد سعیدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از خدا چه بخواهیم؟

نویسنده:

احمد سعیدی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۳	از خدا چه بخواهیم؟
۱۳	مشخصات کتاب
۱۳	اشاره
۱۷	اهدا
۱۷	تقدیم
۲۹	مقدمه
۲۹	بسم الله الرحمن الرحيم
۳۰	از خدا چه بخواهیم؟
۳۱	شرط اجابت دعا:
۳۱	نکته
۳۲	فصل اول، دعاهای قرآنی؛
۳۲	فصل دوم، ذکرهای قرآنی؛
۳۳	فصل سوم، ذکرهای مخصوص پیامبران؛
۳۳	فصل چهارم، آیات عافیت؛
۳۳	فصل پنجم؛ درخواست های نابجا؛
۳۵	دعاهای قرآنی
۳۵	اشاره
۳۶	درخواست آمرزش و رحمت
۳۶	آمرزش برای همه مؤمنین
۳۸	آمرزش گناهان
۴۰	آمرزش برای پدر و مادر
۴۱	آمرزش برای برادران
۴۲	آمرزش برای خود
۴۳	امید به آمرزش و رحمت الهی
۴۳	اعتراف به گناه
۴۴	توبه و پشیمانی از گناه
۴۶	اجابت دعا (خدا را بخوانید)
۴۶	اجابت و پذیرش دعا
۴۶	ما را مؤاخذه مکن

۱۲	هدایت به راه راست
۴۷	ایمان به روز رستاخیز
۴۸	ایمان و اسلام، شرط پذیرش
۴۹	قدم نهادن در مسیر حق و صدق
۴۹	ثبات قدم در دین
۵۱	مسلمان مردن
۵۱	خدایا! تو بر همه چیز آگاهی
۵۲	توکل بر خدا
۵۴	پناه به خدا
۵۵	بازگشت به خدا
۵۶	امتحان و تکلیف سخت الهی
۵۷	درخواست صبر
۵۸	درخواست شفاعت و توشل جهت آموزش
۵۸	توفیق انجام عمل صالح
۵۹	ثمره دوری از اعمال زشت
۵۹	خانواده صالح و پیشگام پرهیزکاران
۶۰	خیرخواهی و اظهار نیاز
۶۰	یاری از خدا
۶۰	داوری به حق
۶۱	درخواست شرح صدر، باز شدن زبان و نفوذ کلام
۶۱	درخواست رحمت و برکت
۶۲	درخواست رسیدن به کمال
۶۲	درخواست رفع گرفتاری
۶۳	درخواست حکمت
۶۴	درخواست روزی
۶۴	درخواست فرزند صالح
۶۶	جهت افزایش علم
۶۶	جهت گشایش در کارها
۶۷	جهت آسایش و امنیت
۶۷	جهت مبارک شدن منزل
۶۷	شکرگزاری نعمت
۶۸	برپا کنندگان نماز

۶۹	نداشتن کینه نسبت به مؤمنین
۷۰	پذیرش اعمال
۷۰	پذیرش نذر و دعا
۷۰	درخواست نجات دهنده
۷۱	نجات از آتش جهنم
۷۳	نجات از بت پرستی
۷۳	نجات از کافران
۷۳	نجات از ظالمان
۷۵	نجات از فاسقان
۷۵	نجات از گناه کاران
۷۵	نجات از موجبات فتنه
۷۶	نجات از فتنه و فریب زنان
۷۶	عاقبت به خیر شدن
۷۷	حفظ آبرو و رسوا نشدن در قیامت
۷۸	درخواست خانه بهشتی
۷۹	تکو نام شدن و ماندن
۷۹	حشر با اهل بهشت
۸۰	حشر با نیکان
۸۰	حشر با صالحان
۸۱	پیروزی بر مفسدان
۸۲	پیروزی بر کافران
۸۳	نفرین بر ظالمان
۸۳	نفرین بر کافران
۸۵	ذکرهای قرآنی
۸۵	اشاره
۸۶	ذکر قبل از شروع نماز
۸۶	ذکر آیه الکرسی
۸۹	ذکر بعد از هر نماز (آیه شهادت)
۹۱	ذکر مخصوص نماز غفیله
۹۲	ذکر بعد از نماز مغرب
۹۴	ذکر بعد از نماز عشا
۹۵	دعای قبل از خواب و برای بیدار شدن به موقع

- ۹۶ ذکر نیمه شب ها، قبل از نماز شب
- ۹۸ ذکر نماز دهه ذیحجه
- ۹۹ ذکر نماز روز اول هر ماه قمری
- ۱۰۱ ستایش خداوند در انجام هر کاری
- ۱۰۱ اظهار عجز در برابر علم الهی
- ۱۰۲ جهت اجابت دعا (آیه ملک)
- ۱۰۳ ذکرهای توکل بر خدا
- ۱۰۵ کارها را به خدا سپردن
- ۱۰۵ جهت خلاصی از نفس اماره
- ۱۰۶ برای ورود به منزل و راه و کار جدید
- ۱۰۶ جهت حفظ از بلاها و خطرات در هر زمان
- ۱۰۷ جهت محفوظ ماندن از دید دشمن
- ۱۰۸ در فراز و نشیب های زندگی
- ۱۰۸ ذکر هنگام مصیبت
- ۱۰۹ هنگام برخاستن از مجلس
- ۱۰۹ ذکر هنگام زراعت و درختکاری
- ۱۱۰ ذکر قبل از سفر
- ۱۱۳ ذکرهای پیامبران
- ۱۱۳ اشاره
- ۱۱۴ ذکر آدم و حوا (برای طلب بخشش)
- ۱۱۴ ذکر ابراهیم (احتجاج با مخالفان)
- ۱۱۵ ذکر ابراهیم (برای دفع آندوه)
- ۱۱۶ ذکر ابراهیم (دعا در حق مردم)
- ۱۱۶ ذکر ابراهیم (دعا در حق مسلمین)
- ۱۱۷ ذکر ابراهیم (یقین به قیامت با زنده شدن مردگان) می خواست مطمئن شود و قلبش آرام گیرد که مردگان چگونه زنده می شوند، و خدا گوشت پرندگان را که مخلوط شده بود را دوباره زنده کرد: «رَبِّ-أَرْنِي كَيْفَ تُؤَدُّهُ»
- ۱۱۷ ذکر ایوب (جهت خلاصی از بیماری و رنج)
- ۱۱۸ ذکر ایوب (نجات از شیطان)
- ۱۱۸ ذکر داوود (استغفار)
- ۱۱۸ ذکر زکریا (درخواست فرزند)
- ۱۲۰ ذکر سلیمان (توفیق شکرگزاری)
- ۱۲۱ ذکر سلیمان (شروع هر کار)
- ۱۲۱ ذکر شعیب (اصلاح و گشایش در کارها)

۱۲۲	ذکر طالوت (ایستادگی در جهاد)
۱۲۳	ذکر عیسی (درخواست روزی)
۱۲۳	ذکر لوط (نجات از گناه)
۱۲۴	ذکر موسی (درخواست بخشش)
۱۲۴	ذکر موسی (درخواست رحمت)
۱۲۵	ذکر موسی (شرح صدر)
۱۲۵	ذکر موسی (نجات از ستمکاران)
۱۲۵	ذکر موسی (نجات از فاسقان)
۱۲۶	ذکر نوح (پیروزی بر دشمنان)
۱۲۶	ذکر نوح (درخواست هلاکت کافران)
۱۲۶	ذکر نوح (نجات از ستمکاران)
۱۲۶	ذکر نوح (نجات از شر کافران)
۱۲۷	ذکر هود (پیروزی بر دشمنان)
۱۲۷	ذکر هود (توکل بر خدا)
۱۲۸	ذکر هود (نفرین بر کافران)
۱۲۸	ذکر یعقوب (درد دل با خدا)
۱۲۸	ذکر یوسف (دوری از گناه)
۱۲۹	ذکر یوسف (در نعمت های الهی و عاقبت به خیری)
۱۲۹	ذکر یوسف (سرکوبی نفس اماره)
۱۳۰	ذکر یونس (دفع غم و اندوه)
۱۳۱	آیات عافیت
۱۳۱	اشاره
۱۳۲	شفا گرفتن از قرآن
۱۳۲	جهت حفظ از بلاها
۱۳۲	جهت حفظ از چشم زخم
۱۳۳	جهت باز شدن مشکل و گره بسته شده
۱۳۴	جهت شفای هر بیماری و برآورده شدن حاجات
۱۳۵	جهت رفع سردرد
۱۳۶	جهت سر درد
۱۳۷	جهت رفع صداع
۱۳۷	جهت شفای درد دندان
۱۳۸	جهت شفای درد چشم

- ۱۳۹ جهت سلامت چشم از آفات - - - - -
- ۱۳۹ جهت سلامت گوش از کری و رفع ورم بدن - - - - -
- ۱۴۰ جهت درد گوش - - - - -
- ۱۴۱ جهت شفای درد سینه - - - - -
- ۱۴۱ جهت از بین رفتن تب - - - - -
- ۱۴۲ جهت خون دماغ - - - - -
- ۱۴۲ جهت درد شکم (پیچش) - - - - -
- ۱۴۴ جهت شفای درد شکم و قولنج - - - - -
- ۱۴۴ جهت شفای درد کمر - - - - -
- ۱۴۵ جهت شفای درد ناف - - - - -
- ۱۴۶ جهت درد مثانه - - - - -
- ۱۴۷ جهت ترس در خواب و یا بی خوابی - - - - -
- ۱۴۷ جهت پستی و خوره - - - - -
- ۱۴۸ جهت شفای درد خاصره - - - - -
- ۱۴۹ جهت درمان تالول (میخچه) - - - - -
- ۱۵۰ جهت شفای درد پا - - - - -
- ۱۵۰ جهت شفای درد ساق - - - - -
- ۱۵۱ برای طلب فرزند - - - - -
- ۱۵۲ جهت آسان زاییدن - - - - -
- ۱۵۵ جهت ایمنی از سوختگی و غرق شدن - - - - -
- ۱۵۶ جهت دفع وسوسه - - - - -
- ۱۵۶ جهت دفع جتیان در صحرا و مواقع خطرناک - - - - -
- ۱۵۷ جهت دفع شیاطین و جادوگران در بیابان - - - - -
- ۱۵۸ جهت امان از زمینی که حیوانات درنده دارد - - - - -
- ۱۵۹ جهت دفع عقرب گزیدگی - - - - -
- ۱۵۹ جهت رام شدن اسب سرکش - - - - -
- ۱۶۰ جهت دفع حمله حیوان درنده - - - - -
- ۱۶۰ جهت دفع هم و غم - - - - -
- ۱۶۱ جهت برگشتن گم شده - - - - -
- ۱۶۱ جهت رفع ترس از دزد - - - - -
- ۱۶۲ جهت رفع ترس از خرابی خانه - - - - -
- ۱۶۳ سوره زلزال (جهت ایمنی از زلزله) - - - - -

- ۱۶۴ جهت ترس از ساحر و ظالم
- ۱۶۴ جهت ترس از ساحر و شیطان
- ۱۶۵ جهت دوری شیطان و حفظ قرآن
- ۱۷۰ خواندن این سوره ها در مواقع مختلف
- ۱۷۰ از شبانه روز توصیه شده است:
- ۱۷۰ سوره حمد
- ۱۷۱ سوره تکاثر
- ۱۷۲ سوره قدر
- ۱۷۲ سوره توحید
- ۱۷۳ سوره کافرون
- ۱۷۴ سوره فلق
- ۱۷۴ سوره ناس
- ۱۷۵ درخواست های نابجا
- ۱۷۵ اشاره
- ۱۷۶ مقدمه
- ۱۷۶ می خواهیم خدا را ببینیم؟!
- ۱۷۷ خدا دیدنی نیست!
- ۱۷۸ ای کاش مشرک نبودم!
- ۱۷۸ ای کاش آیات الهی را تکذیب نمی کردیم!
- ۱۷۹ ای کاش خدا و پیامبر را اطاعت می کردیم!
- ۱۷۹ ای کاش با پیامبر بودم!
- ۱۷۹ ای کاش دنیای ما هم مثل قارون بود!
- ۱۸۰ ما فقط دنیا را می خواهیم!
- ۱۸۰ ما را به دنیا برگردانید!
- ۱۸۲ ای کاش به دنیا باز می گشتیم!
- ۱۸۲ ای کاش با فلانی دوست نمی شدم!
- ۱۸۲ ای کاش میان من و شیطان فاصله بود!
- ۱۸۳ تقصیر دیگران بود که ما را گمراه کردند!
- ۱۸۳ چه کسی ما را گمراه کرد؟
- ۱۸۴ آیا قرآن را تغییر نمی دهید؟!
- ۱۸۴ چرا کور و نابینا محسور شده ام؟!
- ۱۸۵ آیا مرگ به تأخیر نمی افتد!

- ۱۸۵ صبر کنید تا ایمان بیاوریم!
- ۱۸۶ صبر کنید تا جبران کنیم!
- ۱۸۷ ای کاش شکرگزار بودیم!
- ۱۸۷ ای کاش بهانه نمی گرفتیم! به عده ای گفتند نماز بخوانید، زکات بدهید، گفتند: نشستن که فایده ندارد، باید کاری کرد، چرا جهاد و مبارزه
- ۱۸۸ ای کاش با مجاهدان بودیم!
- ۱۸۹ ای کاش گمراه نمی شدیم!
- ۱۸۹ ای کاش خاک بودم!
- ۱۹۰ وای بر ما! چقدر کوتاهی کردیم!
- ۱۹۰ ما خیلی بدبخت بودیم!
- ۱۹۱ پشیمانی چه سود؟!
- ۱۹۲ وعده الهی فرا رسید!
- ۱۹۲ آیا راهی برای نجات از دوزخ هست؟
- ۱۹۲ آیا واقعاً عذابی هست؟!
- ۱۹۳ ما را از جهنم نجات دهید!
- ۱۹۳ عذاب را از ما بردارید!
- ۱۹۴ نفرین جهنمی ها بر یکدیگر
- ۱۹۶ درباره مرکز

از خدا چه بخواهیم؟

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: از خدا چه بخواهیم؟ : دعاها و ذکرهای قرآنی شامل دعاهای قرآنی □ ذکرهای قرآنی /گردآورنده احمد سعیدی

مشخصات نشر: قم: انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ۱۸۳ص.

وضعیت فهرست نویسی: در انتظار فهرستنویسی (اطلاعات ثبت)

یادداشت: فارسی- عربی

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۶۵۷۷۶

ص: ۱

اشاره

به گل نرگس، مهدی فاطمه، یوسف زهرا علیهما السلام که همه جهان به یمن وجود ایشان زنده اند.

تقدیم

به امام خمینی رحمه الله و همه شهیدان انقلاب و دفاع مقدّس که پرچم انقلاب اسلامی را به دست نایب باکفایت خود حضرت آیه الله خامنه ای دام ظلّه العالی سپرده اند تا آن را به صاحب اصلی اش آقا امام زمان علیه السلام تقدیم نماید؛ به ویژه هم‌زمان شهیدم: حسین سعیدی، احمد قاسمیان، سید حمید هاشمی، محمّد رضا حلاجان، و احمد آقایی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطاهرين

«أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ» (١)

همه چیز از خداوند متعال است و همه به او نیازمندیم؛ که «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ». (٢) پس هر چیزی را باید از خود او خواست و هر نیازی را باید به درگاه او برد، تا آنجا که خداوند به یکی از پیامبرانش فرمود: «حتی نمک غذایت را هم از من بخواه».

و باز او خود فرموده است:

بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را

بخواهید از من تا عنایت کنم شما را

دعا خود نوعی عبادت، بلکه مغز و باطن عبادت است؛ که «الدُّعَاءُ مُنْجِي الْعِبَادَةِ»، و نیز دعا نوعی اجابت امر خداست؛ که «فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي». (٣) پس هرگاه خواستیم خدا را عبادت کنیم، کافی است خواسته هایمان را از خدا بخواهیم. و باید بدانیم

ص: ۱۷

۱-۱. سوره غافر / آیه ۶۰.

۲-۲. سوره فاطر / آیه ۱۵.

۳-۳. سوره بقره / آیه ۱۸۶.

که اگر همین خواستن ها و دعاها نبود، خداوند نیز هیچ توجهی به ما نمی کرد؛ «قُلْ مَا يَعْزُبُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ» (۱).

از خدا چه خواهیم؟

ما که به مصالح و منافع و نیازهای واقعی خود آگاه نیستیم، نمی دانیم از خدا چه خواهیم؟ لذا گاه دعایی می کنیم که به صلاح ما نیست؛ «وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ» (۲). شاید به همین جهت است که دعای مان مستجاب نمی شود. گرچه مستجاب نشدن دعا نیز بدون اجر و پاداش نیست، و چه حسنات و درجاتی که بدین جهت به مؤمن می دهند که حتی چنین افرادی در روز قیامت می گویند: «ای کاش هیچ دعایی از ما اجابت نمی شد!».

با این حال، عدم اجابت دعا ممکن است علل دیگری هم داشته باشد؛ از جمله: ۱ - گناه کردن، ۲ - ظلم و ستم به دیگران، ۳ - مصلحت نبودن اجابت آن، ۴ - شک در اجابت دعا، ۵ - نارضایتی والدین، ۶ - نفاق، ۷ - موجب خودبینی شدن، ۸ - خدا دوست دارد که بنده اش همیشه با او در ارتباط باشد. و ...

ص: ۱۸

۱-۴. سوره فرقان / آیه ۷۷؛ بگو: «پروردگام برای شما اجری قائل نیست اگر دعای شما نباشد ...

۲-۵. سوره اسراء / آیه ۱۱. اسراء: ۱۱؛ انسان {بر اثر شتابزدگی}، بدی ها را طلب می کند آن گونه که نیکی ها را می طلبد؛ و

انسان، همیشه عجول بوده است!

بنابراین نه استجابت دعا دلیل بر خوبیِ دعا کننده است و نه عدم اجابت آن، دلیل بر بدی اوست.

شرط اجابت دعا:

برای اجابت دعا باید زمینه هایی را فراهم کرد؛ از جمله:

۱ - همه چیز را از خدا بدانیم. ۲ - حقوق الهی را رعایت کنیم. ۳ - در پی کسب و کار و لقمه حلال باشیم. ۴ - با اخلاص و توجه کامل از خدا بخواهیم. ۵ - از خدا بخواهیم، نه اینکه فقط بخوانیم. ۶ - در آغاز و پایان هر دعا، بر پیامبر و اهل بیت علیهم السلام صلوات بفرستیم؛ «چون این یک دعای مستجاب است و خدا بزرگ تر از آن است که اول و آخر دعا را قبول کند و دعای میانی را رد نماید».

نکته

اگر در دنیا از کسی تقاضایی داشته باشیم، سعی می کنیم برایش هدیه و چشم روشنی ببریم. طرف مقابل هم از آن هدیه ای بیشتر خوشحال می شود که خود نداشته باشد. حال خداوند چه ندارد که برایش ببریم؟ او که هرچه هست از اوست، خالق همه چیز است، هستی هر هستی از هستی آن هستی بخش است. اگر علم و ثروت و مقام را به درگاهش ببریم، او که مخزن و معدن همه اینهاست، چه احتیاج به اینها دارد؟! تنها چیزی که او ندارد، نداری و نیاز و تضرع و بیچارگی است! اگر این چیزها را به درگاهش ببریم و دعای ما همراه با این حالت باشد، مقرون به اجابت است.

برای اینکه بفهمیم چه چیزی را و چگونه از او بخواهیم، بهترین راهش مراجعه به قرآن کریم است، تا هم بهترین چیزها را بخواهیم و هم مبادا دچار غفلت و فراموشی نسبت به این کتاب الهی شده، موجبات رنجش پیامبر را فراهم کنیم، آنجا که رسول خداصلی الله علیه وآله به درگاه خداوند گلایه و شکایت نموده اند؛ که «وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا»؛ (۱) و رسول خداصلی الله علیه وآله عرض کرد: پروردگارا! امت من این قرآن را رها کردند».

دعاهای بسیاری در ضمن آیات قرآن کریم وارد شده است، آنچه در این اثر آمده، جمع آوری این آیات بوده تا در نیازها و نمازها و مواقع مختلف از آن استفاده شود. لذا مطالب این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است:

فصل اول، دعاهای قرآنی؛

این آیات غالباً آیاتی است که با «رَبِّ» و «رَبَّنَا» شروع شده است.

فصل دوم، ذکرهای قرآنی؛

اگرچه قرآن همه اش ذکر و نور است؛ ولی برخی از آیات آن در مواقع مختلف شبانه روز، در نماز و غیر نماز بیشتر قابل استفاده است.

ص: ۲۰

فصل سوم، ذکرهای مخصوص پیامبران؛

آیاتی که به برخی از پیامبران خدا اشاره دارد، و از ایشان نقل شده است که در آن، گاه از خدا چیزی درخواست می کردند یا مناجاتی با خدا داشته اند.

فصل چهارم، آیات عافیت؛

آیاتی که در احادیث معصومین علیهم السلام بیان شده و برای رفع بیماری ها و مرض ها و آسان شدن و حل مشکلات سفارش شده است.

فصل پنجم؛ درخواست های نابجا؛

شامل برخی درخواست ها و دعاهایی است که یا قابل اجابت نیست و یا وقت اجابت آن گذشته است. از آن جا که برخی از درخواست ها و دعاها در قیامت و یا هنگام مرگ تقاضا می شود، ولی هرگز مستجاب نخواهد شد، پس هرچه هست باید در این دنیا از او درخواست کنیم. آن گاه که جان به حنجره برسد، یا گاه که گرفتار عذاب قبر و برزخ بشویم، و یا وقتی که آتش جهنم را ببینیم، دیگر چه وقت درخواست و چه جای دعا کردن است؟!

قابل توجه اینکه در ترجمه آیات و ذکرها از ترجمه قرآن کریم حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی «دام ظلّه» استفاده شده که برای طول عمر و توفیق روز افزون ایشان دعا می کنیم.

خداوند را بسی شکر گزارم که توفیق اُنس با قرآن کریم و گردآوری این اثر را نصیبم ساخت، امید است خوانندگان عزیز، از این کتاب بهره وافری برده، ضمن بیان پیشنهادهای و انتقادهای خود، حقیر را از دعای خیر خویش محروم نسازند.

در پایان از همکاری و راهنمایی مدیریت محترم انتشارات مسجد مقدّس جمکران حجّت الاسلام و المسلمین احمدی قمی و برادران واحد پژوهش؛ به خصوص برادر عزیز احمدرضا فیض پور تشکر می شود.

شهر مقدّس قم

احمد سعیدی

ص: ۲۲

دعاهای قرآنی

اشاره

ص: ۲۳

آموزش برای همه مؤمنین

بنابر وظیفه و حس دیگر خواهی و آنچه فرموده اند که «الجار ثم الدار، ابتدا همسایه بعد خانه» و این که اگر کسی برای دیگران دعا کند، هم حتماً مستجاب می شود و هم برای خودش اجابت و ثواب دارد؛ لذا ما نیز همه جا اول برای مؤمنان و سپس برای خودمان دعا می کنیم:

۱ - «رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۱)

پروردگارا! ما ایمان آوردیم؛ ما را ببخش و بر ما رحم کن؛ و تو بهترین رحم کننده گانی!

۲ - «أَنْتَ وَرَبُّنَا فَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ»؛ (۲)

تو ولی مایی، و ما را ببخش، بر ما رحم کن، و تو بهترین آمرزنده گانی!

۳ - «رَبَّنَا أْتَمَمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»؛ (۳)

«پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را ببخش که تو بر هر چیز توانائی!»

ص: ۲۴

۱-۷. سوره مؤمنون: ۱۰۹

۲-۸. سوره اعراف: ۱۵۵

۳-۹. سوره تحریم: ۸

۴ - «رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ»؛ (۱)

پروردگارا! رحمت و علم تو همه چیز را فرا گرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می کنند بیامرزش، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

۵ - «رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ»؛ (۲)

پروردگارا! ما را مایه گمراهی کافران قرار مده، و ما را ببخش، ای پروردگار ما که تو عزیز و حکیمی!

۶ - «رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۳)

پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

ص: ۲۵

۱- ۱۰. سوره غافر: ۷.

۲- ۱۱. سوره ممتحنه: ۵.

۳- ۱۲. سوره بقره: ۲۸۶.

۷ - «رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم! و اگر ما را نبخشی و بر ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

۸ - «سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»؛ (۲)

«ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آمرزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.»

* * *

آمزش گناهان

کمتر انسانی می توان پیدا کرد که گناه نداشته باشد، غیر از معصومان، لذا در دعاهای مان بیش و پیش از هر چیزی باید به گناه و معصیت خودمان توجه کنیم که اگر از این رذایل پاک شویم از عواقب دنیوی و اخروی مصون خواهیم ماند، قلبمان پاک و صاف می شود و برای دریافت هرگونه رحمت و برکت الهی آماده می شود:

۱ - «رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»؛ (۳)

«پروردگارا! ما ایمان آورده ایم؛ پس گناهان ما را ببامرز، و ما را از عذاب آتش، نگاهدار!»

ص: ۲۶

۱-۱۳. سوره اعراف: ۲۳.

۲-۱۴. سوره بقره: ۲۸۵.

۳-۱۵. سوره آل عمران: ۱۶.

۲ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تند روی های ما در کارها، چشم پوشی کن! قدم های ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

۳ - «إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيُغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى»؛ (۲)

ما به پروردگارمان ایمان آوردیم تا گناهان مان و آنچه را از سحر بر ما تحمیل کردی ببخشد؛ و خدا بهتر و پایدارتر است!

۴ - «رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ»؛ (۳)

پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن ها) بمیران!

* * *

ص: ۲۷

۱- ۱۶. سوره آل عمران: ۱۴۷.

۲- ۱۷. سوره طه: ۷۳.

۳- ۱۸. سوره آل عمران: ۱۹۳.

پدر و مادر از سزاوارترین نزدیکان و خویشانی هستند که هر کسی وظیفه دارد در کنار احترام و ادب نسبت به آنان، برایشان دعا کند؛ چه زنده باشند و چه مرده باشند؛ چون بیشترین حقی که بر گردن انسان است حق والدین است، پس وظیفه داریم که برایشان دعا کنیم:

۱ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ»؛ (۱)

پروردگارا! من و پدر و مادرم و همه مؤمنان را، در آن روز که حساب برپا می شود، ببامرز!

۲ - «رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا»؛ (۲)

«پروردگارا! همان گونه که آن ها مرا در کوچکی تربیت کردند، مشمول رحمت شان قرار ده!»

۳ - «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا»؛ (۳)

پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه من شدند، و جمیع مردان و زنان با ایمان را ببامرز؛ و ظالمان را جز هلاکت ميفزا!

ص: ۲۸

۱- ۱۹. سوره ابراهیم: ۴۱.

۲- ۲۰. سوره اسراء: ۲۴.

۳- ۲۱. سوره نوح: ۲۸.

۴ - «رَبِّ اغْفِرْ لِي أَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ»؛ (۱)

و پدرم [عمویم (۲)] را بیمارز، که او از گمراهان بود!

* * *

آمزش برای برادران

آمزش خواستن برای برادران؛ چه برادر تنی و چه برادر ایمانی، علاوه بر این که سبب آمرزیدن گناهان و بخشش خطاهای خود و دیگران می شود، دل های مؤمنان را نیز به یکدیگر مهربان، و دوستی ها را زیاد می کند:

۱ - «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۳)

«پروردگارا! من و برادرم را بیمارز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!»

۲ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِأَخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ»؛ (۴)

«پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی گرفتند بیمارز، و در دلهای مان حسد و کینه ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا، تو مهربان و رحیمی!»

* * *

ص: ۲۹

۱- ۲۲. سوره شعراء: ۸۶.

۲- ۲۳. ما معتقدیم که اجداد همه پیامبران موحد بودند، در مورد این آیه نیز گفته شده: چون عموی حضرت ابراهیم وی را سرپرستی کرده بود به وی خطاب پدر می کرد. و یا اینکه لفظ «اب» مشترک است ولی لفظ «والد» مخصوص پدر است.

۳- ۲۴. سوره اعراف: ۱۵۱.

۴- ۲۵. سوره حشر: ۱۰.

حال که برای پدر و مادر و برادران خود و سایر مؤمنان دعا کردیم، اینک از خدا می خواهیم که نظری هم به ما کند و از گناهان ما درگذرد:

۱ - «رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! مرا ببخش و رحمت کن؛ و تو بهترین رحم کننده گانی!

۲ - «رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي»؛ (۲)

«پروردگارا! من به خویشتم ستم کردم؛ مرا ببخش!»

۳ - «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ»؛ (۳)

پروردگارا! مرا ببخش و حکومتی به من عطا کن که بعد از من سزاوار هیچ کس نباشد، که تو بسیار بخشنده ای!

۴ - «رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنُ مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛ (۴)

«پروردگارا! من به تو پناه می برم که از تو چیزی بخواهم که

ص: ۳۰

۱- ۲۶. سوره مؤمنون: ۱۱۸.

۲- ۲۷. سوره قصص: ۱۶.

۳- ۲۸. سوره ص: ۳۵.

۴- ۲۹. سوره هود: ۴۷.

از آن آگاهی ندارم! و اگر مرا نبخشی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

* * *

امید به آمرزش و رحمت الهی

همه ما می دانیم که خطا کاریم و گناه بسیار داریم، این همه نعمت های خدا را استفاده می کنیم؛ ولی نمی توانیم شکر آن را به جا بیاوریم، فقط یک سرمایه داریم و آن امید به رحمت الهی است که خود موجب فزونی رحمت و روزی و آمرزش است:

۱ - «إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۱)

ما امیدواریم که پروردگارمان خطاهای ما را ببخشد، چرا که ما نخستین ایمان آورندگان بودیم!»

۲ - «لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛ (۲)

«اگر پروردگارمان به ما رحم نکند، و ما را نیامرزد، بطور قطع از زیانکاران خواهیم بود!»

* * *

اعتراف به گناه

اولین اقدام کسی که می خواهد از گناهان پاک شود و توبه نماید و خدا نیز او را بپذیرد، این است که خودش را بشکند

ص: ۳۱

۱ - ۳۰. سوره شعراء: ۵۱.

۲ - ۳۱. سوره اعراف: ۱۴۹.

و اقرار و اعتراف کند که گناه کار است، بگوید: من گناه کردم، اشتباه نمودم و حالا پشیمان هستم:

۱ - «رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! بدبختی ما بر ما چیره شد، و ما قوم گمراهی بودیم!

۲ - «رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! من به خود ستم کردم؛ و (اینک) با سلیمان برای خداوندی که پروردگار عالمیان است اسلام آوردم!»

توبه و پشیمانی از گناه

توبه به معنای پشیمانی از گناه و بازگشت به خداست؛ یعنی در حقیقت گناه کردن باعث دوری و روی گردانی از خداست و انسان با توبه نمودن، به سوی خدا برمی گردد. لکن توبه باید واقعی و به تصریح قرآن، توبه نصوح باشد (۳). یعنی برگشت واقعی و حقیقی باشد و عزم داشته باشد که

ص: ۳۲

۱- ۳۲. سوره مؤمنون: ۱۰۶.

۲- ۳۳. سوره نمل: ۴۴.

۳- ۳۴. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ؛ ...»؛ ای کسانی که ایمان آورده اید بسوی خدا توبه کنید، توبه ای خالص؛ امید است {با این کار} پروردگارتان گناهانتان را ببخشد و شما را در باغ هایی از بهشت که نهرها از زیر درختانش جاری است وارد کند، ...» سوره تحریم، آیه

۸

دیگر به طرف گناه نرود؛ لذا پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند: التَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ أَنْ لَا تَعُودَ إِلَيْهِ. (۱)

توبه و استغفار به درگاه خداوند از مهم ترین عبادت ها است که هر کسی در هر پست و مقامی که هست باید به آن مبادرت بورزد. البته توبه دارای شرایطی است که باید در جای خود بررسی کرد:

۱ - «رَبَّنَا عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»؛ (۲)

پروردگارا! ما بر تو توکل کردیم و به سوی تو باز گشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

۲ - «رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ»؛ (۳)

پروردگارا! ما را تسلیم فرمان خود قرار ده! و از دودمان ما، امتی که تسلیم فرمانت باشند، به وجود آور! و طرز عبادت ما را به ما نشان ده و توبه ما را بپذیر، که تو توبه پذیر و مهربانی!

۳ - «سُبْحَانَكَ تَبَّتْ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۴)

«خداوندا! منزهی تو (از اینکه با چشم تو را بینم)! من به سوی تو باز گشتم! و من نخستین مؤمنانم!»

ص: ۳۳

۱- ۳۵. نهج الفصاحه.

۲- ۳۶. سوره ممتحنه: ۴.

۳- ۳۷. سوره بقره: ۱۲۸.

۴- ۳۸. سوره اعراف: ۱۴۳.

اجابت دعا (خدا را بخوانید)

شما دعا کنید خدا حتماً اجابت را تضمین نموده است:

«وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ» (۱)

و هنگامی که بندگان من، از تو در باره من سؤال کنند، (بگو): من نزدیکم! دعای دعا کننده را، به هنگامی که مرا می خواند، پاسخ می گویم! پس باید دعوت مرا بپذیرند، و به من ایمان بیاورند، تا راه یابند (و به مقصد برسند)!

* * *

اجابت و پذیرش دعا

«رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ» (۲)

پروردگارا! مرا برپا کننده نماز قرار ده، و از فرزندانم (نیز چنین فرما)، پروردگارا! دعای مرا بپذیر!

* * *

ما را مؤاخذه مکن

اگر به خدا و پیامبر صلی الله علیه وآله ایمان آوردیم و واجبات و محرمات را رعایت کردیم، می توانیم از خدا متوقع باشیم که گناهان کوچک ما را ببخشد:

ص: ۳۴

۱- ۳۹. سوره بقره: ۱۸۶.

۲- ۴۰. سوره ابراهیم: ۴۰.

«رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا»؛ (۱)

پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن!

* * *

هدایت به راه راست

این دعایی است که هر روز حداقل ۱۰ بار در نمازهای واجب از خداوند می خواهیم که ما را به راه راست هدایت کند و به اجابت آن نیز امید داریم:

۱ - «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ»؛ (۲)

ما را به راه راست هدایت کن؛ راه کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی؛ نه کسانی که بر آنان غضب کرده ای؛ و نه گمراهان.

۲ - «عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ»؛ (۳)

«امیدوارم پروردگارم مرا به راه راست هدایت کند!»

* * *

ایمان به روز رستاخیز

«رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ»؛ (۴)

ص: ۳۵

۱ - ۴۱. سوره بقره: ۲۸۶.

۲ - ۴۲. سوره فاتحه: ۸ - ۷.

۳ - ۴۳. سوره قصص: ۲۲.

۴ - ۴۴. سوره آل عمران: ۹.

پروردگارا! تو مردم را، برای روزی که تردیدی در آن نیست، جمع خواهی کرد؛ زیرا خداوند، از وعده خود، تخلف نمی کند. (ما به تو و رحمت بی پایانت، و به وعده رستاخیز و قیامت ایمان داریم.)»

ایمان و اسلام، شرط پذیرش

شرط اول پذیرش اعمال خوب انسان و آمرزش گناهان، ایمان آوردن به خداوند متعال و سایر اصول ضروری اسلام است:

۱ - «رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ»؛ [\(۱\)](#)

«پروردگارا! ایمان آوردیم؛ پس ما را با گواهان (و شاهدان حق، در زمره یاران محمد) بنویس!

۲ - «رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ»؛ [\(۲\)](#)

پروردگارا! به آنچه نازل کرده ای، ایمان آوردیم و از فرستاده (تو) پیروی نمودیم؛ ما را در زمره گواهان بنویس!

۳ - «وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ»؛ [\(۳\)](#)

ص: ۳۶

۱- ۴۵. سوره مائده: ۸۳.

۲- ۴۶. سوره آل عمران: ۵۳.

۳- ۴۷. سوره مائده: ۸۴.

چرا ما به خدا و آنچه از حق به ما رسیده است، ایمان نیاوریم، در حالی که آرزو داریم پروردگارانمان، ما را در زمره صالحان قرار دهد؟!»

۴ - «عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ (۱)

«تنها بر خدا توکل داریم؛ پروردگارا! ما را مورد شکنجه گروه ستمگر قرار مده!

* * *

قدم نهادن در مسیر حق و صدق

هرگونه توفیق و هدایت به راه حق و راست، به عنایت خداوند است، بنابراین از او می خواهیم که:

«رَبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا»؛ (۲)

«پروردگارا! مرا (در هر کار)، با صداقت وارد کن، و با صداقت خارج ساز! و از سوی خود، حجتی یاری کننده برایم قرار ده!»

* * *

ثبات قدم در دین

چون شیطان و هوای نفس و دام های فراوان دیگری در کمین انسان هستند، باید دعای همیشگی ما این باشد تا حالا

ص: ۳۷

۱- ۴۸. سوره یونس: ۸۵.

۲- ۴۹. سوره اسراء: ۸۰.

که خدا توفیق داده و در مسیر حق قدم گذاشته ایم، همچنان ثابت قدم بمانیم:

۱ - «رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ»؛ (۱)

(راسخان در علم، می گویند:) «پروردگارا! دل هایمان را، بعد از آن که ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده ای!

۲ - «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان!

۳ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۳)

«پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تندروی های ما در

ص: ۳۸

۱ - ۵۰. سوره آل عمران: ۸.

۲ - ۵۱. سوره بقره: ۲۵۰.

۳ - ۵۲. سوره آل عمران: ۱۴۷.

کارها، چشم پوشی کن! قدمهای ما را استوار بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

مسلمان مردن

این که می گویند مهم ترین دعایان این باشد که عاقبت به خیر شوید (اللهم اجعل عاقبه امرنا خيراً) چون با همان حال است که روز قیامت برانگیخته خواهیم شد، لذا باید از خدا بخواهیم که با حال اسلام بمیریم تا با حال اسلام نیز زنده شویم:

۱ - «فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ»؛ (۱)

ای آفریننده آسمانها و زمین! تو ولی و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!

۲ - «رَبَّنَا أفرغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ»؛ (۲)

بار الها! صبر و استقامت بر ما فرو ریز! (و آخرین درجه شکیبائی را به ما مرحمت فرما!) و ما را مسلمان بمیران!

خدایا! تو بر همه چیز آگاهی

اعتقاد به علم خدا و این که او در همه حال و در همه جا و از

ص: ۳۹

۱- ۵۳. سوره یوسف: ۱۰۱.

۲- ۵۴. سوره اعراف: ۱۲۶.

همه چیز خبر دارد و به همه اعمال ما آگاهی دارد، نتیجه اش این می شود که ما خدا را همیشه ناظر بر اعمال خود بدانیم و بر خلاف دستوراتش عمل نکنیم:

«رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ»؛ (۱)

پروردگارا! تو می دانی آنچه را ما پنهان و یا آشکار می کنیم؛ و چیزی در زمین و آسمان بر خدا پنهان نیست!

* * *

توکل بر خدا

توکل مهم ترین پناهگاه خداوند است که هر که به آن درآید کارهایش به سامان خواهد بود، لکن این مهم، جای حرکت و فعالیت شخص را نمی گیرد:

۱ - «رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»؛ (۲)

پروردگارا! ما بر تو توکل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

۲ - «عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ (۳)

«تنها بر خدا توکل داریم؛ پروردگارا! ما را مورد شکنجه گروه ستمگر قرار مده!

ص: ۴۰

۱- ۵۵. سوره ابراهیم: ۳۸.

۲- ۵۶. سوره ممتحنه: ۴.

۳- ۵۷. سوره یونس: ۸۵.

۳- «... عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ»؛ (۱)

تنها بر خدا توکل کرده ایم. پروردگارا! میان ما و قوم ما بحق داوری کن، که تو بهترین داورانی!

۴- «رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا»؛ (۲)

«پروردگار ما، پروردگار آسمان ها و زمین است؛ هرگز غیر او معبودی را نمی خوانیم؛ که اگر چنین کنیم، سخنی به گزاف گفته ایم.»

۵- «حَشِبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»؛ (۳)

«خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

۶- «عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ»؛ (۴)

بر او توکل کرده ام؛ و همه متوکلان باید بر او توکل کنند!

ص: ۴۱

۱- ۵۸. سوره اعراف: ۸۹.

۲- ۵۹. سوره کهف: ۱۴.

۳- ۶۰. سوره توبه: ۱۲۹.

۴- ۶۱. سوره یوسف: ۶۷.

انسان دارای دشمنان زیادی است که از مهم ترین آنان، شیطان و اعوان و انصار اوست. و طبق یکی از آیات قرآن کریم، شیطان و لشکریان او به گونه ای هستند که آن ها ما را می بینند اما ما آن ها را نمی بینیم؛ (۱) لذا اگر ما بخواهیم در مقابل او پیروز شویم باید از خداوند متعال کمک بگیریم و در دژ محکم الهی پناهنده شویم:

۱ - «رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ * وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ»؛ (۲)

و بگو: «پروردگارا! از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم! و از اینکه آنان نزد من حاضر شوند (نیز) - ای پروردگار من - به تو پناه می برم!»

۲ - «رَبِّ اِنِّى اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْئَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَاِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛ (۳)

ص: ۴۲

۱- ۶۲. يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِمَّنْ حَيْثُ لَمَّا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ؛ ای فرزندان آدم! شیطان شما را نفریبد، آن گونه که پدر و مادر شما را از بهشت بیرون کرد، و لباسشان را از تنشان بیرون ساخت تا عورت شان را به آن ها نشان دهد! چه این که او و همکارانش شما را می بینند از جایی که شما آن ها را نمی بینید؛ {اما بدانید} ما شیاطین را اولیای کسانی قرار دادیم که ایمان نمی آورند! سوره اعراف، آیه ۲۷.

۲- ۶۳. سوره مؤمنون: ۹۸ و ۹۷.

۳- ۶۴. سوره هود: ۴۷.

«پروردگارا! من به تو پناه می برم که از تو چیزی بخواهم که از آن آگاهی ندارم! و اگر مرا نبخشی، و بر من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود!»

* * *

بازگشت به خدا

خدایا ما به جهانی غیر از این دنیا و به روز جزا اعتقاد داریم؛ یعنی روزی که دوباره زنده می شویم تا به اعمال ما رسیدگی شده، پاداش و کیفر کردار خود را ببینیم، بنابراین:

۱ - «وَأَكْتُبُ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدُّنَا إِلَيْكَ»؛ (۱)

و برای ما، در این دنیا و سرای دیگر، نیکی مقزّر فرما؛ چه اینکه ما به سوی تو بازگشت کرده ایم!

۲ - «إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ»؛ (۲)

ما به سوی پروردگارمان باز می گردیم!

* * *

تسلیم بودن به فرمانهای الهی

مطابق تعلیمی که این آیه شریفه می دهد، از خدا بخواهیم که هم خودمان و هم فرزندانمان تسلیم امر پروردگار باشیم:

«رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا

ص: ۴۳

۱- ۶۵. سوره اعراف: ۱۵۶.

۲- ۶۶. سوره شعراء: ۵۰.

مَنَاسِكَنَا وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ»؛ (۱)

پروردگارا! ما را تسلیم فرمان خود قرار ده! و از دودمان ما، امتی که تسلیم فرمانت باشند، به وجود آور! و طرز عبادت‌مان را به ما نشان ده و توبه ما را بپذیر، که تو توبه پذیر و مهربانی!

* * *

امتحان و تکلیف سخت الهی

معروف است که دنیا دار امتحان و تکلیف است. خدا انسان را به زمین آورده تا او را امتحان و آزمایش کند و این موضوع برای هیچ کسی استثنا نشده، برای همه، انواع تکالیف و امتحانات و ابتلائات را آماده فرموده، که برخی رد و برخی قبول می شوند. امت های گذشته مبتلا به امتحانات سختی شده بودند و اینک از خدا می خواهیم که این امتحان را بر ما آسان کند:

۱ - «رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتُهُ عَلَي الدِّينِ مِنْ قَبْلِنَا»؛ (۲)

پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی!

ص: ۴۴

۱- ۶۷. سوره بقره: ۱۲۸.

۲- ۶۸. سوره بقره: ۲۸۶.

۲ - «رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۱)

پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

درخواست صبر

صبر و پایداری در عقیده و عمل، و پیروزی در جهاد و کارزار، چیزی است که باید از خدا کمک گرفت، آن چنان که پیروان موسی و همراهان داوود و طالوت چنین خواستند و موفق شدند:

۱ - «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّثْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدم های ما را ثابت مدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان!

۲ - «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ»؛ (۳)

ص: ۴۵

۱ - ۶۹. سوره بقره: ۲۸۶.

۲ - ۷۰. سوره بقره: ۲۵۰.

۳ - ۷۱. سوره اعراف: ۱۲۶.

بار الها! صبر و استقامت بر ما فرو ریز! (و آخرین درجه شکیبائی را به ما مرحمت فرما!) و ما را مسلمان بمیران!»

* * *

درخواست شفاعت و توسل جهت آمرزش

آمرزش گناهان، فقط از خدا بر می آید و شفاعت هیچ کسی را هم نمی پذیرد؛ مگر کسانی را که خود اجازه داده باشد؛ از جمله پیامبران که شاهدش نیز همین آیه است که فرزندان یعقوب، پیامبر زمان خود را شفیع قرار دادند، او هم قبول کرد و خدا نیز تأیید فرموده است:

«يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ»؛ (۱)

«پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطا کار بودیم!»

* * *

توفیق انجام عمل صالح

ما هر چه داریم از خداست، نعمت خداست؛ چه اعضا و جوارح خودمان و چه مواهب و نعمت های مادی و معنوی دنیا، و اگر بخواهیم شکر او را به جا بیاوریم و عمل صالحی انجام دهیم، باید خودش توفیق عنایت فرماید:

«رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَذِلِّمَنِي بِرَحْمَتِكَ فِي

ص: ۴۶

«پروردگارا! شکر نعمتهایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

نمره دوری از اعمال زشت

خداوند متعال از انسان خواسته که فقط گناه نکند، اگر گناه را ترک نمود، دنیا و آخرتش بهشت خواهد شد:

«وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»؛ (۲)

و آنان را از بدیها نگاه دار، و هر کس را که در آن روز از بدیها نگاه داری، مشمول رحمت ساخته ای؛ و این است همان رستگاری عظیم!

خانواده صالح و پیشگام پرهیزکاران

بهترین و برترین دعا برای فرزندان و اهل و عیال و خانواده این است که از خدا بخواهیم، ما و آنان افراد صالح و شایسته ای باشیم تا در دنیا و آخرت باعث چشم روشنی و قوت قلب ما باشند و همه ما سرآمد پرهیزکاران و پیشگام اهل تقوی باشیم:

ص: ۴۷

۱- ۷۳. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۷۴. سوره غافر: ۹.

«رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّهًا عَيْنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا»؛ (۱)

«پروردگارا! از همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرار ده، و ما را برای پرهیزگاران پیشوا گردان!»

* * *

خیرخواهی و اظهار نیاز

تنها سرمایه ما برای رفتن به درگاه خداوند متعال، اظهار عجز و نیاز است و او نیز جز نیاز چیزی را خریدار نیست:

«رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ»؛ (۲)

«پروردگارا! هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم!» * * *

یاری از خدا

«رَبِّ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ»؛ (۳)

«پروردگارا! مرا در برابر تکذیب‌های آنان یاری کن!»

* * *

داوری به حق

آن گاه که پیامبران و اولیای الهی در مواجهه با دشمنان خود، عناد و لجاجت و انکار آنان را مشاهده می‌کردند، در پایان می‌گفتند که خدایا داوری و حکم حق را خودت صادر و اجرا فرما:

ص: ۴۸

۱- ۷۵. سوره فرقان: ۷۴.

۲- ۷۶. سوره قصص: ۲۴.

۳- ۷۷. سوره مؤمنون: ۲۶ و تکرار آن در آیه ۳۹.

«رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ» وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَيَّ مَا تَصِفُونَ»؛ (۱)

«پروردگارا! به حق داوری فرما (و این طغیانگران را کیفر ده)! و پروردگار ما (خداوند) رحمان است که در برابر نسبت های ناروای شما، از او استمداد می طلبم!»

* * *

درخواست شرح صدر، باز شدن زبان و نفوذ کلام

شرح صدر و زبان گویا و نفوذ کلام، از نعمت های الهی است که خداوند شامل حال بعضی از افراد می کند، ما نیز مانند حضرت موسی از خدا بخواهیم تا عنایت فرماید:

«رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاخْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي»؛ (۲)

«پروردگارا! سینه ام را گشاده کن؛ و کارم را برایم آسان گردان! و گره از زبانم بگشای؛ تا سخنان مرا بفهمند!»

* * *

درخواست رحمت و برکت

خدایا! بر ما رحمت فرست، خدایا! به ما رحم کن:

۱ - «رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا»؛ (۳)

«پروردگارا! ما را از سوی خودت رحمتی عطا کن، و راه نجاتی برای ما فراهم ساز!»

ص: ۴۹

۱- ۷۸. سوره انبیاء: ۱۱۲.

۲- ۷۹. سوره طه: ۲۸ - ۲۵.

۳- ۸۰. سوره کهف: ۱۰.

۲ - «رَبَّنَا لَا تُرْغِ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ»؛ (۱)

«پروردگارا! دل هایمان را، بعد از آن که ما را هدایت کردی، (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود، رحمتی بر ما ببخش، زیرا تو بخشنده ای!»

* * *

درخواست رسیدن به کمال

این سخن مؤمنان واقعی و ره یافتگان است که با ایمان و عمل صالح به مقامات بلندی دست یافته اند، اما هنوز آن را کم می دانند:

«رَبَّنَا أَتَمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»؛ (۲)

«پروردگارا! نور ما را کامل کن و ما را ببخش که تو بر هر چیز توانائی!»

* * *

درخواست رفع گرفتاری

اگرچه هر گاه دچار مشکل می شویم و نیازی داریم که از دست کسی بر نمی آید فقط و باید به خدا رجوع کنیم؛ یعنی کسی دیگر قادر به انجام آن نیست، ولی چه خوب است در حال خوشی نیز چنین باشیم؛ چون در حال خوشی و کمال آرامش و آسایش نیز سر تا پا نیازمند او هستیم ولی خود نمی دانیم:

ص: ۵۰

۱- ۸۱. سوره آل عمران: ۸.

۲- ۸۲. سوره تحریم: ۸.

۱ - «يا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَّا الضُّرَّ وَجِئْنَا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ»؛ (۱)

«ای عزیز! ما و خاندان ما را ناراحتی فرا گرفته، و متاع کمی (برای خرید مواد غذایی) با خود آورده ایم؛ پیمانۀ را برای ما کامل کن؛ و بر ما تصدق و بخشش نما، که خداوند بخشنندگان را پاداش می دهد!»

۲ - «أَنْبَى مَسَّنَى الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۲)

«بدحالی و مشکلات به من روی آورده؛ و تو مهربانترین مهربانانی!»

* * *

درخواست حکمت

حکمت بزرگ ترین نعمت خداست، و به تصریح قرآن کریم، این نعمت به هر که داده شد، خیر کثیر به او داده شده: (۳)

«رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ»؛ (۴)

پروردگارا! به من علم و دانش ببخش، و مرا به صالحان ملحق کن!

* * *

ص: ۵۱

۱- ۸۳. سوره یوسف: ۸۸.

۲- ۸۴. سوره انبیاء: ۸۳.

۳- ۸۵. يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا؛ «بقره / ۲۶۹».

۴- ۸۶. سوره شعراء: ۸۳.

درخواست روزی

روزی حلال که از جانب خداوند رسیده باشد، البته که موجب عید و برکت است:

۱ - «اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيداً لِأَوْلَادِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ»؛ (۱)

خداوندا! پروردگارا! از آسمان مائده ای بر ما بفرست! تا برای اول و آخر ما، عیدی باشد، و نشانه ای از تو؛ و به ما روزی ده! تو بهترین روزی دهنده گانی!

۲ - «رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ»؛ (۲)

«پروردگارا! این سرزمین را شهر امنی قرار ده! و اهل آن را -آن ها که به خدا و روز بازپسین، ایمان آورده اند- از ثمرات (گوناگون)، روزی ده!»

* * *

درخواست فرزند صالح

داشتن فرزند، آن هم فرزند صالح چیزی نیست که از دست کسی جز خدا برآید. فقط خداست که فرزند می دهد، فقط اوست که می تواند به کسی دختر بدهد و به دیگری پسر

ص: ۵۲

۱- ۸۷. سوره مائده: ۱۱۴.

۲- ۸۸. سوره بقره: ۱۲۶.

بدهد و یا برخی نیز عقیم بمانند؛ (۱) بنابراین درخواست ما هم از خدا چنین است:

۱ - «رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا»؛ (۲)

«پروردگارا! از همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرار ده، و ما را برای پرهیزگاران پیشوا گردان!»

۲ - «رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ»؛ (۳)

«خداوند! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی!»

۳ - «رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ»؛ (۴)

پروردگارا! به من از صالحان [فرزندان صالح] ببخش!

۴ - «رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ»؛ (۵)

ص: ۵۳

۱ - ۸۹. لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِمَانًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ أَوْ يَزُوْجَهُمْ ذُكْرًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ؛ مالکیت و حاکمیت آسمان ها و زمین از آن خداست؛ هر چه را بخواهد می آفریند؛ به هر کس اراده کند دختر می بخشد و به هر کس بخواهد پسر، یا {اگر بخواهد} پسر و دختر - هر دو - را برای آنان جمع میکند و هر کس را بخواهد عقیم می گذارد؛ زیرا که او دانا و قادر است. سوره شوری، آیه ۴۹ و ۵۰.

۲ - ۹۰. سوره فرقان: ۷۴.

۳ - ۹۱. سوره آل عمران: ۳۸.

۴ - ۹۲. سوره صافات: ۱۰۰.

۵ - ۹۳. سوره انبیاء: ۸۹.

«پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومندی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

۵ - «رَبِّ اِنِّی وَهِنَ الْعَظْمِ مِیْنِی وَاشْتَعَلَ الرَّاسُ شَیْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَاۤیْكَ رَبِّ شَقِیًّا * وَ اِنِّی خِفْتُ الْمَوَالِیَ مِنْ وَّرَآئِی وَ كَاَنَّتْ اِمْرَاَتِی عَاقِرًا فَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْكَ وَلِیًّا»؛ (۱)

«پروردگار! استخوانم سست شده؛ و شعله پیری تمام سرم را فرا گرفته؛ و من هرگز در دعای تو، از اجابت محروم نبوده ام! و من از بستگانم بعد از خودم بی‌مناکم (که حق پاسداری از آیین تو را نگاه ندارند!) و (از طرفی) همسرم نازا و عقیم است؛ تو از نزد خود جانشینی به من ببخش ...».

جهت افزایش علم

این دستور خداست که به پیامبرش فرموده از من بخواه تا بر علم تو بیفزایم و چه دعایی بهتر از این که خدا ما را به آن راهنمایی می‌کند:

«رَبِّ زِدْنِی عِلْمًا»؛ (۲)

«پروردگار! علم مرا افزون کن!»

جهت گشایش در کارها

«وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَیْءٍ عِلْمًا عَلَی اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَیْنَنا وَبَیْنَ»

ص: ۵۴

۱- ۹۴. سوره مریم: ۴ - ۵.

۲- ۹۵. سوره طه: ۱۱۴.

قَوْمِنَا بِالْحَقِّ « وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ »؛ (۱)

علم پروردگار ما، به همه چیز احاطه دارد. تنها بر خدا توکل کرده ایم. پروردگارا! میان ما و قوم ما بحق داوری کن، که تو بهترین داورانی!»

جهت آسایش و امنیت

«رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ»؛ (۲)

«پروردگارا! این شهر [مکه] را شهر امنی قرار ده! و من و فرزندانم را از پرستش بت ها دور نگاه دار!»

جهت مبارک شدن منزل

هنگام ورود به هر منزل و مکان جدیدی این آیه و دعا را بخوانیم:

«رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ»؛ (۳)

«پروردگارا! ما را در منزلگاهی پربرکت فرود آر، و تو بهترین فرود آورندگان!»

شکرگزاری نعمت

کیست که از نعمت خوشش نیاید؟ اما کیست که باور کند

ص: ۵۵

۱- ۹۶. سوره اعراف: ۸۹.

۲- ۹۷. سوره ابراهیم: ۳۵.

۳- ۹۸. سوره مؤمنون: ۲۹.

افزایش نعمت های آینده به شکر نعمت های سابق است؟ شکر کنیم تا نعمت ما افزون شود؛ اگر چه همین شکر نیز نعمتی از جانب خداست:

۱- «رَبِّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحاً تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! شکر نعمت هایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

هر نعمتی شکری مخصوص به خود دارد، نعمت زیبایی شکری دارد و نعمت ثروت شکری دیگر، چنان که نعمت قدرت نیز پشتیبانی از مظلوم است:

۲- «رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهيراً لِلْمُجْرِمِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! به شکرانه نعمتی که به من دادی، هرگز پشتیبان مجرمان نخواهم بود!»

* * *

برپا کنندگان نماز

انسان هم باید خودش اهل نماز باشد و آن را به موقع انجام

ص: ۵۶

۱- ۹۹. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۱۰۰. سوره قصص: ۱۷.

دهد و هم زمینه ساز برای دیگران باشد تا همه به سوی نماز بیایند. چنین کسی را اقامه کننده نماز گویند؛ یعنی نماز را برپا داشته است:

«رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ»؛ (۱)

پروردگارا: مرا برپا کننده نماز قرار ده، و از فرزندانم (نیز چنین فرما)، پروردگارا: دعای مرا بپذیر!

نداشتن کینه نسبت به مؤمنین

این از اوصاف مؤمنان واقعی و از اوصاف بهشتیان است که قرآن کریم آنان را وصف نموده است؛ هیچ غلّ و غشّ و کینه ای نسبت به یکدیگر ندارند، هر چه خوبی برای خود می خواهند برای برادران ایمانی خود هم می خواهند: (۲)

«رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ»؛ (۳)

«پروردگارا! ما و برادرانمان را که در ایمان بر ما پیشی

ص: ۵۷

۱- ۱۰۱. سوره ابراهیم: ۴۰.

۲- ۱۰۲. إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ * ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِينَ * وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ؛ به یقین، پرهیزگاران در باغ‌ها {سرسبز بهشت} و در کنار چشمه‌ها هستند. (فرشتگان به آن‌ها می‌گویند: داخل این باغ‌ها شوید با سلامت و امتیّت! هرگونه غلّ [حسد و کینه و دشمنی] را از سینه آن‌ها بر می‌کنیم (و روحشان را پاک می‌سازیم)؛ در حالی که همه برابرند، و بر تخت‌ها رو به روی یکدیگر قرار دارند. سوره حجر، آیه ۴۵ - ۴۷.

۳- ۱۰۳. سوره حشر: ۱۰.

گرفتند پیامرز، و در دل هایمان حسد و کینه ای نسبت به مؤمنان قرار مده! پروردگارا، تو مهربان و رحیمی!»

* * *

پذیرش اعمال

هر عملی تا نزد خدا مقبول نگردد مانند گرد و غبار هوا خواهد شد و تنها عملی مقبول است که همراه با تقوا باشد: (۱)

«رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»؛ (۲)

«پروردگارا! از ما بپذیر، که تو شنوا و دانایی!»

* * *

پذیرش نذر و دعا

«فَتَقَبَّلَ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»؛ (۳)

از من بپذیر، که تو شنوا و دانایی!

* * *

درخواست نجات دهنده

مستضعفانی که هیچ چاره و قدرتی ندارند، نه تاب جهاد دارند و نه توان بر هجرت، با صبر و استقامت، از خدا در خواست راه نجات می کنند و هر که صدای آنان را بشنود و پاسخ ندهد مورد توبیخ خداوند است که چرا برای نجات آنان جهاد نمی کنید:

ص: ۵۸

۱- ۱۰۴. إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ؛ سوره مائده، آیه ۲۷.

۲- ۱۰۵. سوره بقره: ۱۲۷.

۳- ۱۰۶. سوره آل عمران: ۳۵.

«رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا»؛ (۱)

«پروردگارا! ما را از این شهر (مکه)، که اهلش ستمگرند، بیرون ببر! و از طرف خود، برای ما سرپرستی قرار ده! و از جانب خود، یار و یابوری برای ما تعیین فرما!»

نجات از آتش جهنم

در هر مورد که معصیت خدا و نافرمانی او را می‌کنیم، در هر لحظه که گناهی از ما سر می‌زند، در حقیقت آتشی برای خود می‌افروزیم که سوز آن دامن خودمان را می‌گیرد. راه خاموش کردن این آتش، ترک گناه، جبران آن و انجام عمل خیر است:

۱ - «رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»؛ (۲)

«پروردگارا! ما ایمان آورده ایم؛ پس گناهان ما را ببامرز، و ما را از عذاب آتش، نگاهدار!»

۲ - «رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»؛ (۳)

بار الها! این‌ها را بیهوده نیافریده‌ای! منزهی تو! ما را از عذاب آتش، نگاه دار!

ص: ۵۹

۱- ۱۰۷. سوره نساء: ۷۵.

۲- ۱۰۸. سوره آل عمران: ۱۶.

۳- ۱۰۹. سوره آل عمران: ۱۹۱.

۳ - «رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ»؛ (۱)

پروردگارا! هر که را تو (بخاطر اعمالش)، به آتش افکنی، او را خوار و رسوا ساخته‌ای! و برای افراد ستمگر، هیچ یآوری نیست!

۴ - «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»؛ (۲)

«پروردگارا! به ما در دنیا (نیکی) عطا کن! و در آخرت نیز (نیکی) مرحمت فرما! و ما را از عذاب آتش نگاه دار!»

۵ - «رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا * إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا»؛ (۳)

و کسانی که می گویند: «پروردگارا! عذاب جهنم را از ما برطرف گردان، که عذابش سخت و پر دوام است! مسلماً آن (جهنم)، بد جایگاه و بد محل اقامتی است!»

۶ - «رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ»؛ (۴)

ص: ۶۰

۱- ۱۱۰. سوره آل عمران: ۱۹۲.

۲- ۱۱۱. سوره بقره: ۲۰۱.

۳- ۱۱۲. سوره فرقان: ۶۵ و ۶۶.

۴- ۱۱۳. سوره غافر: ۷.

پروردگارا! رحمت و علم تو همه چیز را فراگرفته است؛ پس کسانی را که توبه کرده و راه تو را پیروی می کنند بیامرز، و آنان را از عذاب دوزخ نگاه دار!

نجات از بت پرستی

از بزرگ ترین گناهان کبیره، شرک و بت پرستی است، اگر چه بت هر زمانی به شکل و قیافه ی زمان خود است، گاه بت چوبی است و گاه خرما و استکبار و خدایان ساختگی دیگر:

«رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ»؛ (۱)

«پروردگارا! این شهر [مکه] را شهر امنی قرار ده! و من و فرزندانم را از پرستش بتها دور نگاه دار!

نجات از کافران

و پر واضح است که برای نجات از ظلم ظالم باید مبارزه با ظلم را نیز در دستور کار خود قرار دهیم:

«وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۲)

و ما را با رحمتت از (دست) قوم کافر رهایی بخش!

نجات از ظالمان

۱- «رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ

ص: ۶۱

۱- ۱۱۴. سوره ابراهیم: ۳۵.

۲- ۱۱۵. سوره یونس: ۸۶.

وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛(۱)

«پروردگارا! خانه ای برای من نزد خودت در بهشت بساز، و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش!»

۲ - «رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا»؛(۲)

«پروردگارا! ما را از این شهر (مکه)، که اهلس ستمگرند، بیرون ببر! و از طرف خود، برای ما سرپرستی قرار ده! و از جانب خود، یار و یابوری برای ما تعیین فرما!»

۳ - «رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛(۳)

«پروردگارا! ما را با گروه ستمگران قرار مده!»

۴ - «رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛(۴)

«پروردگارا! مرا از این قوم ظالم رهایی بخش!»

۵ - «رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛(۵)

ص: ۶۲

۱- ۱۱۶. سوره تحریم: ۱۱.

۲- ۱۱۷. سوره نساء: ۷۵.

۳- ۱۱۸. سوره اعراف: ۴۷.

۴- ۱۱۹. سوره قصص: ۲۱.

۵- ۱۲۰. سوره مؤمنون: ۹۴.

پروردگار من! مرا (در این عذابها) با گروه ستمگران قرار مده!»

* * *

نجات از فاسقان

«رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ»؛ (۱)

«پروردگار! من تنها اختیار خودم و برادرم را دارم، میان ما و این جمعیت گنهکار، جدایی بیفکن!»

* * *

نجات از گناه کاران

«رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ»؛ (۲)

پروردگار! من و خاندانم را از آنچه این ها انجام می دهند رهایی بخش!»

* * *

نجات از موجبات فتنه

اگر چه دنیا دار امتحان و ابتلا و بلاست؛ ولی می شود از خدا خواست که خدایا ما را به بلا و امتحان و ابتلائات مشکل دچار نکن:

«رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ

ص: ۶۳

۱- ۱۲۱. سوره مائده: ۲۵.

۲- ۱۲۲. سوره شعراء: ۱۶۹.

پروردگارا! ما را مایه گمراهی کافران قرار مده، و ما را ببخش، ای پروردگار ما که تو عزیز و حکیمی!

* * *

نجات از فتنه و فریب زنان

«رَبِّ السَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! زندان نزد من محبوبتر است از آنچه این ها مرا به سوی آن می خوانند! و اگر مکر و نیرنگ آن ها را از من باز نگردانی، به سوی آنان متمایل خواهم شد و از جاهلان خواهم بود!»

* * *

عاقبت به خیر شدن

هر گونه ایمان و عقیده و عمل خیر، آن گاه ارزش دارد که به همراه انسان باشد و بتواند آن را تا قبر و قیامت همراه ببرد که از این به عاقبت به خیر شدن تعبیر می شود؛ یعنی در آن لحظه آخر ایمان انسان صحیح باشد و عملش نیز صالح:

۱ - «وَأَكْتُبُ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ»؛ (۳)

ص: ۶۴

۱- ۱۲۳. سوره ممتحنه: ۵.

۲- ۱۲۴. سوره یوسف: ۳۳.

۳- ۱۲۵. سوره اعراف: ۱۵۶.

و برای ما، در این دنیا و سرای دیگر، نیکی مقرر فرما؛ چه این که ما به سوی تو بازگشت کرده ایم!

۲ - «رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا»؛ (۱)

«پروردگارا! ما را از سوی خودت رحمتی عطا کن، و راه نجاتی برای ما فراهم ساز!»

۳ - «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»؛ (۲)

«پروردگارا! به ما در دنیا (نیکی) عطا کن! و در آخرت نیز (نیکی) مرحمت فرما! و ما را از عذاب آتش نگاه دار!»

* * *

حفظ آبرو و رسوا نشدن در قیامت

در این دنیا انسان هر کاری که در نهان انجام بدهد مخفی خواهد ماند و کسی جز خود و خدایش خبر ندارد و خدا نیز که ستیاریست؛ امّا روز قیامت روز برملا شدن همه نهان ها و مخفی کاری ها است و از همین الان هم فرموده که فردا چه خبر است، هر که می خواهد رسوا نشود نباید گناه کند، حال اگر از روی نفهمی و جهالت و غرور، مرتکب خلاف شدیم باید

ص: ۶۵

۱- ۱۲۶. سوره کهف: ۱۰.

۲- ۱۲۷. سوره بقره: ۲۰۱.

با تضرع و زاری از خدا بخواهیم که آنجا نیز ما را رسوا نکند:

۱ - «وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ»؛ (۱)

و در آن روز که مردم برانگیخته می شوند، مرا شرمنده و رسوا مکن!

۲ - «رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ»؛ (۲)

پروردگارا! آنچه را به وسیله پیامبرانت به ما وعده فرمودی، به ما عطا کن! و ما را در روز رستاخیز، رسوا مگردان! زیرا تو هیچ گاه از وعده خود، تخلف نمی کنی.

* * *

درخواست خانه بهشتی

خانه بهشتی ما را چیزی جز ایمان صحیح و عمل صالح ما درست نمی کند، هر ذکری که بگوییم، هر عمل خیری که انجام دهیم یک آجر بر بنای خانه ما و درختی به بوستان بهشتی ما افزوده می شود؛ البته به شرطی که با گناه آن را تخریب نکنیم:

«رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ (۳)

ص: ۶۶

۱- ۱۲۸. سوره شعراء: ۸۷.

۲- ۱۲۹. سوره آل عمران: ۱۹۴.

۳- ۱۳۰. سوره تحریم: ۱۱.

«پروردگارا! خانه ای برای من نزد خودت در بهشت بساز، و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش!»

* * *

نکو نام شدن و ماندن

نام نیک داشتن، نکو نام زیستن و آبروداری کردن، هم از وظایف هر انسانی است و هم از نعمت های خداست:

«وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ (۱)

و برای من در میان امت های آینده، زبان صدق (و ذکر خیری) قرار ده!

* * *

حشر با اهل بهشت

۱ - «رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ»؛ (۲)

پروردگارا! آن ها را در باغ های جاویدان بهشت که به آن ها وعده فرموده ای وارد کن، همچنین از پدران و همسران و فرزندان شان هر کدام که صالح بودند، که تو توانا و حکیمی!

ص: ۶۷

۱- ۱۳۱. سوره شعراء: ۸۴.

۲- ۱۳۲. سوره غافر: ۸.

۲ - «وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ»؛ (۱)

و مرا از وارثان بهشت پر نعمت گردان!

* * *

حشر با نیکان

«رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ»؛ (۲)

پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر آن ها) بمیران!

* * *

حشر با صالحان

و این نیز نعمت بر نعمت است که انسان هم خودش صالح باشد و هم با صالحان همنشین گردد و تا کسی خود صالح نباشد او را در جمع صالحان راه نمی دهند:

۱ - «فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ»؛ (۳)

پروردگارا! بخشی (عظیم) از حکومت به من بخشیدی، و مرا از علم تعبیر خواب ها آگاه ساختی! ای آفریننده

ص: ۶۸

۱- ۱۳۳. سوره شعراء: ۸۵.

۲- ۱۳۴. سوره آل عمران: ۱۹۳.

۳- ۱۳۵. سوره یوسف: ۱۰۱.

آسمان ها و زمین! تو ولی و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!»

۲ - «رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحاً تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! شکر نعمت هایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

۳ - «رَبِّ هَبْ لِي حُكْماً وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ»؛ (۲)

پروردگارا! به من علم و دانش ببخش، و مرا به صالحان ملحق کن!

* * *

پیروزی بر مفسدان

برای جهاد و مبارزه با کافران و مفسدان و ظالمان باید از همه ابزار و وسایل کمک گرفت که یکی از آنان دعاست:

«رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ»؛ (۳)

«پروردگارا! مرا در برابر این قوم تبهکار یاری فرما!»

* * *

ص: ۶۹

۱- ۱۳۶. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۱۳۷. سوره شعراء: ۸۳.

۳- ۱۳۸. سوره عنکبوت: ۳۰.

۱ - «رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۱)

پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرّر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

۲ - «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۲)

«پروردگارا! پیمانه شکیبایی و استقامت را بر ما بریز! و قدمهای ما را ثابت مدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان!

۳ - «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۳)

«پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و از تندروی های ما در کارها، چشم پوشی کن! قدم های ما را استوار مدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

* * *

ص: ۷۰

۱- ۱۳۹. سوره بقره: ۲۸۶.

۲- ۱۴۰. سوره بقره: ۲۵۰.

۳- ۱۴۱. سوره آل عمران: ۱۴۷.

نفرین بر ظالمان

۱ - «رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَيَّ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ»؛ (۱)

پروردگارا! اموالشان را نابود کن! و (بجرم گناهانشان،) دل هایشان را سخت و سنگین ساز، به گونه ای که ایمان نیاورند تا عذاب دردناک را ببینند!

۲ - «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا»؛ (۲)

پروردگارا! مرا، و پدر و مادرم و تمام کسانی را که با ایمان وارد خانه من شدند، و جمیع مردان و زنان با ایمان را ببامرز؛ و ظالمان را جز هلاکت میفزای!

* * *

نفرین بر کافران

ما طبق وظیفه ای که داریم باید برای مستضعفان فکری و فرهنگی و جاهلان و کافران غیر معاند دعا کنیم تا به راه راست هدایت شوند؛ اما آنان که عناد می ورزند و لجاجت می کنند؛ یعنی حق را می فهمند ولی نمی پذیرند، اینان استدلالی غیر از مبارزه و نفرین نمی فهمند:

۱ - «رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا إِنَّكَ إِنِّ

ص: ۷۱

۱- ۱۴۲. سوره یونس: ۸۸.

۲- ۱۴۳. سوره نوح: ۲۸.

تَذَرُهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا»؛ (۱)

«پروردگارا! هیچ یک از کافران را بر روی زمین باقی مگذار! چرا که اگر آن ها را باقی بگذاری، بندگان را گمراه می کنند و جز نسلی فاجر و کافر به وجود نمی آورند!

۲ - «رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنُتُمْ لَعْنًا كَبِيرًا»؛ (۲)

پروردگارا! آنان را از عذاب، دو چندان ده و آن ها را لعن بزرگی فرما!

۳ - «رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِّدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ»؛ (۳)

«پروردگارا! هر کس این عذاب را برای ما فراهم ساخته، عذابی مضاعف در آتش بر او بیفزا!»

۴ - «رَبِّ إِنَّمَا تُرِيدُنِي مَا يُوعَدُونَ»؛ (۴)

«پروردگارا من! اگر عذاب هایی را که به آنان وعده داده می شود به من نشان دهی (و در زندگی ام آن را ببینم).

ص: ۷۲

۱- ۱۴۴. سوره نوح: ۲۶ و ۲۷.

۲- ۱۴۵. سوره احزاب: ۶۸.

۳- ۱۴۶. سوره ص: ۶۱.

۴- ۱۴۷. سوره مؤمنون: ۹۳.

* * *

ذکرهای قرآنی

اشاره

ص: ۷۳

ذکر قبل از شروع نماز

برای ورود به نماز که خلوتگاه گفتگوی خدا و بنده است، باید کسب آمادگی کرد، مقدماتی را باید فراهم نمود، تا تمرکز و حضور قلب حاصل شود؛ لذا فرمودند قبل از تکبیره الاحرام این ذکرها گفته شود:

۱ - «... إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ»؛ (۱)

بگو: «نماز و تمام عبادات من، و زندگی و مرگ من، همه برای خداوند پروردگار جهانیان است. همتایی برای او نیست؛ و به همین مأمور شده ام؛ و من نخستین مسلمانم!»

۲ - «إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ»؛ (۲)

من روی خود را به سوی کسی کردم که آسمان ها و زمین را آفریده؛ من در ایمان خود خالصم؛ و از مشرکان نیستم!

ذکر آیه الکرسی

اگرچه همه قرآن ذکر و نور است، همه اش هدایت

ص: ۷۴

۱- ۱۴۸. سوره انعام: ۱۶۲ و ۱۶۳.

۲- ۱۴۹. سوره انعام: ۷۹.

و حمایت است، لکن آیات ۲۵۵ تا ۲۵۷ سوره بقره که به آیه الکرسی معروف شده، دارای خواص ویژه ای است که در مواقع و موارد مختلف به عنوان ذکر و طلب حفظ و شفا و غیره قرائت می شود:

«اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ * لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ * اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولِيَاءُ لَهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»؛ (۱)

هیچ معبودی نیست جز خداوند یگانه زنده، که قائم به ذات خویش است، و موجودات دیگر، قائم به او هستند؛ هیچگاه خواب سبک و سنگینی او را فرا نمی گیرد؛ (و لحظه ای از تدبیر جهان هستی، غافل نمی ماند؛) آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آن اوست؛ کیست که در نزد او،

ص: ۷۵

جز به فرمان او شفاعت کند؟! (بنابراین، شفاعت شفاعت کنندگان، برای آن ها که شایسته شفاعتند، از مالکیت مطلقه او نمی کاهد.) آنچه را در پیش روی آن ها [بندگان] و پشت سرشان است می داند؛ (و گذشته و آینده، در پیشگاه علم او، یکسان است.) و کسی از علم او آگاه نمی گردد؛ جز به مقداری که او بخواهد. (اوست که به همه چیز آگاه است؛ و علم و دانش محدود دیگران، پرتوی از علم بی پایان و نامحدود اوست.) تخت (حکومت) او، آسمان ها و زمین را دربر گرفته؛ و نگاهداری آن دو [آسمان و زمین]، او را خسته نمی کند. بلندی مقام و عظمت، مخصوص اوست. در قبول دین، اکراهی نیست. (زیرا) راه درست از راه انحرافی، روشن شده است. بنابراین، کسی که به طاغوت [بت و شیطان، و هر موجود طغیانگر] کافر شود و به خدا ایمان آورد، به دستگیره محکمی چنگ زده است، که گسستن برای آن نیست. و خداوند، شنوا و داناست. خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند؛ آن ها را از ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر شدند، اولیای آن ها طاغوت ها هستند؛ که آن ها را از نور، به سوی ظلمت ها بیرون می برند؛ آن ها اهل آتشند و همیشه در آن خواهند ماند.

* * *

ذکر بعد از هر نماز (آیه شهادت)

می گویند اگر می خواهید با خدا حرف بزنید دعا کنید، اگر می خواهید خدا با شما حرف بزند قرآن بخوانید و اگر می خواهید با خدا گفت و گو کنید نماز بخوانید که هم قرآن دارد و هم دعا، بعد از این گفت و گو نیز ذکرهای متعددی از قرآن برای بعد از نماز وارد شده است:

۱ - «شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ»؛ (۱)

خداوند، (با ایجاد نظام واحد جهان هستی)، گواهی می دهد که معبودی جز او نیست؛ و فرشتگان و صاحبان دانش، (هر کدام به گونه ای بر این مطلب)، گواهی می دهند؛ در حالی که (خداوند در تمام عالم) قیام به عدالت دارد؛ معبودی جز او نیست، که هم توانا و هم حکیم است. دین در نزد خدا، اسلام (و تسلیم بودن در برابر حق) است. و کسانی که کتاب آسمانی به آنان داده شد، اختلافی (در آن) ایجاد نکردند، مگر بعد از آگاهی و علم، آن هم به خاطر ظلم و ستم در میان خود؛ و هر کس به آیات خدا کفر ورزد، (خدا به حساب او می رسد؛ زیرا) خداوند، سریع الحساب است.

ص: ۷۷

۲ - «قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ»؛ (۱)

بگو: «خداوند! ای آفریننده آسمان ها و زمین، و آگاه از اسرار نهان و آشکار، تو در میان بندگانت در آنچه اختلاف داشتند داوری خواهی کرد!»

۳ - خصوصاً بعد از نماز مغرب، همراه با صلوات:

«إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»؛ (۲)

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و سلام گوید و کاملاً تسلیم (فرمان او) باشید.

۴ - خصوصاً بعد از نماز مغرب و نیز در هر صبح و شام برای جلب خیرات و دفع شرور:

«فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ * وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ * يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ»؛ (۳)

ص: ۷۸

۱- ۱۵۲. سوره زمر: ۴۶.

۲- ۱۵۳. سوره احزاب: ۵۶.

۳- ۱۵۴. سوره روم: ۱۸ و ۱۹.

و حمد و ستایش مخصوص اوست در آسمان و زمین، و به هنگام عصر و هنگامی که ظهر می کنید. او زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنده، و زمین را پس از مردنش حیات می بخشد، و به همین گونه روز قیامت (از گورها) بیرون آورده می شوید!

* * *

ذکر مخصوص نماز غفیله

نماز غفیله که دو رکعت است و بعد از نماز مغرب خوانده می شود دارای برکات و ثواب و آثار زیادی است که چون بسیاری از مردم از این همه نعمت غافل هستند به نماز غفیله نامیده شده، دستور این نماز به این صورت است که بعد از سوره حمد این چند آیه در رکعت اول و آیه دیگر نیز در رکعت دوم خوانده می شود:

۱ - «وَذَا التُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ * فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ» (۱)

و ذالنون [یونس] را (به یاد آور) در آن هنگام که خشمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (اما موقعی که در کام نهنگ فرو

ص: ۷۹

رفت، در آن ظلمت‌ها (ی متراکم) صدا زد: «خداوندا!» جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم!» ما دعای او را به اجابت رساندیم؛ و از آن اندوه نجاتش بخشیدیم؛ و این گونه مؤمنان را نجات می دهیم!

در رکعت دوم نماز غفیله نیز بعد از سوره حمد، این آیه خوانده می شود:

۲ - «وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ»؛ (۱)

کلیدهای غیب، تنها نزد اوست؛ و جز او، کسی آن‌ها را نمی داند. او آنچه را در خشکی و دریاست می داند؛ هیچ برگگی (از درختی) نمی افتد، مگر این که از آن آگاه است؛ و نه هیچ دانه‌ای در تاریکیهای زمین، و نه هیچ تر و خشکی وجود دارد، جز این که در کتابی آشکار [در کتاب علم خدا] ثبت است.

* * *

ذکر بعد از نماز مغرب

تعقیبات نماز، یعنی بعد از هر نمازی انسان کمی تأمل کند، ذکر بگوید، دعایی بخواند، که آن لحظه محل استجابت

ص: ۸۰

دعاست، نه این که هنوز سلام نماز را نداده از جایش برخیزد:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ * لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ * هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ» (۱)

آنچه در آسمان ها و زمین است برای خدا تسبیح می گویند؛ و او عزیز و حکیم است. مالکیت (و حاکمیت) آسمان ها و زمین از آن اوست؛ زنده می کند و می میراند؛ و او بر هر چیز توانا است! اول و آخر و پیدا و پنهان اوست؛ و او به هر چیز داناست. او کسی است که آسمان ها و زمین را در شش روز [شش دوران] آفرید؛ سپس بر تخت قدرت قرار گرفت (و به تدبیر جهان پرداخت)؛ آنچه را در زمین فرو می رود می داند، و آنچه را از آن خارج می شود و آنچه از آسمان نازل می گردد و آنچه به آسمان بالا می رود؛ و هر جا

ص: ۸۱

باشید او با شما است، و خداوند نسبت به آنچه انجام می دهید بیناست! مالکیت آسمان ها و زمین از آن اوست؛ و همه کارها به سوی او باز گردانده می شود. شب را در روز می کند و روز را در شب؛ و او به آنچه در دل سینه ها وجود دارد داناست.

* * *

ذکر بعد از نماز عشا

از مهم ترین تعقیبات نماز عشا همین چند آیه پایان سوره بقره است که به «آمن الرسول» معروف است:

«آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصِيرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۱)

پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او

ص: ۸۲

و کتابها و فرستادگانش، ایمان آورده اند؛ (و می گویند:) ما در میان هیچ یک از پیامبران او، فرق نمی گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آموزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» خداوند هیچ کس را، جز به اندازه توانایش، تکلیف نمی کند. (انسان)، هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می گویند:) پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان)، بر کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

* * *

دعای قبل از خواب و برای بیدار شدن به موقع

این آیه همانند ساعت زنگ دار عمل می کند، کافی است اعتقاد داشته باشی و قبل از خواب، آن را قرائت کنی، هر ساعتی اراده کرده باشی فرشته ای تو را بیدار می کند، امام صادق علیه السلام فرمود کسی نیست که آخر سوره کهف را هنگام

ص: ۸۳

خوایدن بخواند جز این که هر ساعتی اراده کرده باشد بیدار خواهد شد: (۱)

«قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا»؛ (۲)

بگو: «من فقط بشری هستم مثل شما؛ (امتیاز م این است که) به من وحی می شود که تنها معبود تان معبود یگانه است؛ پس هر که به لقای پروردگارش امید دارد، باید کاری شایسته انجام دهد، و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نکند!

ذکر نیمه شب ها، قبل از نماز شب

مردان الهی و انسان شب زنده دار، در تاریکی شب وقتی از رختخواب گرم و نرم برمی خیزد تا به نماز شب و تهجد به درگاه خدا پردازد، هنگامی که به آسمان پرستاره نگاه می کند، با خدای خودش چنین نجوا و راز و نیاز می کند: (۳)

«إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

ص: ۸۴

۱- ۱۵۹. اصول کافی، مرحوم کلینی، ج ۶، ص ۲۱۶؛ حلیه المتقین، فصل هفتم، ص ۱۳۳؛ مفاتیح الجنان.

۲- ۱۶۰. سوره کهف: ۱۱۰.

۳- ۱۶۱. از امام علی علیه السلام نقل شده که چون کسی خواهد پی حاجتی برود، بامداد روز پنج شنبه برود و این آیات سوره " آل عمران " را بخواند و سپس آیه الکرسی و سوره قدر و حمد را بخواند.

لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ * الَّذِينَ يَٰذُكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعنا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ * رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ؛ (۱)

مسلماناً در آفرینش آسمان ها و زمین، و آمد و رفت شب و روز، نشانه های (روشنی) برای خردمندان است. همانها که خدا را در حال ایستاده و نشسته، و آنگاه که بر پهلو خوابیده اند، یاد می کنند؛ و در اسرار آفرینش آسمان ها و زمین می اندیشند؛ (و می گویند:) بار الها! این ها را بیهوده نیافریده ای! منزهی تو! ما را از عذاب آتش، نگاه دار! پروردگارا! هر که را تو (بخاطر اعمالش،) به آتش افکنی، او را خوار و رسوا ساخته ای! و برای افراد ستمگر، هیچ یآوری نیست! پروردگارا! ما صدای منادی (تو) را شنیدیم که به ایمان دعوت می کرد که: «به پروردگار خود، ایمان بیاورید!» و ما ایمان آوردیم؛ پروردگارا! گناهان ما را ببخش! و بدی های ما را بپوشان! و ما را با نیکان (و در مسیر

ص: ۸۵

آن‌ها) بمیران! پروردگارا! آنچه را به وسیله پیامبرانت به ما وعده فرمودی، به ما عطا کن! و ما را در روز رستاخیز، رسوا مگردان! زیرا تو هیچ‌گاه از وعده خود، تخلف نمی‌کنی.

ذکر نماز دهه ذیحجه

ده شب اول ماه ذیحجه که همان ده شبی است که بر سبب وعده خدا با موسی اضافه شد، از مهم‌ترین روزهای سال برای عبادت و بندگی و نیز انجام اعمال حج است، علاوه بر آداب مخصوص و دعاهای ویژه، دو رکعت نماز نیز وارد شده، اگر کسی ده شب اول ماه ذی‌حجه بین نماز مغرب و عشا دو رکعت نماز بخواند که بعد از سوره حمد و توحید، این آیه را قرائت کند، امید است در ثواب حاجیان شریک شود: (۱)

«وَأَعِدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ»؛ (۲)

و ما با موسی، سی شب وعده گذاشتیم؛ سپس آن را با ده شب (دیگر) تکمیل نمودیم؛ به این ترتیب، میعاد پروردگارش (با او)، چهل شب تمام شد. و موسی به برادرش هارون گفت:

ص: ۸۶

۱- ۱۶۳. رساله‌های مراجع تقلید و مفاتیح الجنان.

۲- ۱۶۴. سوره اعراف: ۱۴۲.

ذکر نماز روز اول هر ماه قمری

در روز اول هر ماه قمری، دو رکعت نماز به جا آورده می‌شود، در رکعت اول بعد از حمد، سی مرتبه سوره توحید، و در رکعت دوم بعد از حمد، سی مرتبه سوره قدر بخواند و بعد از نماز تصدقی کند. چون چنین کند سلامتی خود را در آن ماه از حق تعالی بخرد و از بعضی روایات نقل است که بعد از نماز این چند آیه را بخواند: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَإِنْ يَمَسَّ شَيْءٌ مِنَ اللَّهِ بَصْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ، وَإِنْ يُرْذَكَّ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ، يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، وَأَفْوُضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ، رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ. (۲)

ص: ۸۷

۱- ۱۶۵. مفاتیح الجنان.

۲- ۱۶۶. سوره های هود: ۶؛ یونس: ۱۰۷؛ طلاق: ۷؛ کهف: ۳۹؛ آل عمران: ۱۷۳؛ <-- غافر: ۴۴؛ انبیا: ۸۷؛ قصص: ۲۴؛ انبیا:

به نام خداوند بخشنده مهربان «هیچ جنبنده ای در زمین نیست مگر این که روزی او بر خداست! او قرارگاه و محل نقل و انتقالش را می داند؛ همه این ها در کتاب آشکاری ثبت است! [در لوح محفوظ، در کتاب علم خدا]» به نام خداوند بخشنده مهربان «و اگر خداوند، (برای امتحان یا کیفر گناه،) زیانی به تو رساند، هیچ کس جز او آن را برطرف نمی سازد؛ و اگر اراده خیری برای تو کند، هیچ کس مانع فضل او نخواهد شد! آنرا به هر کس از بندگانش بخواهد می رساند؛ و او غفور و رحیم است!» به نام خداوند بخشنده مهربان «خداوند بزودی بعد از سختی ها آسانی قرار می دهد!» «این نعمتی است که خدا خواسته است؟! قوت (و نیرویی) جز از ناحیه خدا نیست!» «خدا ما را کافی است؛ و او بهترین حامی ماست.» من کار خود را به خدا واگذارم که خداوند نسبت به بندگانش بیناست!» «(خداوندا!) جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم!» «پروردگارا! هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم!» «پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومندی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

* * *

سیاس و ستایش خداوند در انجام هر کاری

تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر خداوند باید ورد زبان هر مسلمان شاکر و سپاس گزاری باشد:

۱ - «سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً»؛ (۱)

«منزه است پروردگار ما، که وعده هایش به یقین انجام شدنی است!»

این زبان بهشتیان است که همواره به تسبیح و تحیت و سلام و حمد خدا مشغول است، پس چه خوب که ما نیز زندگی و روز بهشتی گونه داشته باشیم:

۲ - «دَعَاؤُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَأَخْرَجُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ (۲)

گفتار (و دعای) آن ها در بهشت این است که: «خداوندا، منزهی تو!» و تحیت آن ها در آنجا: سلام؛ و آخرین سخنشان این است که: «حمد، مخصوص پروردگار عالمیان است!»

* * *

اظهار عجز در برابر علم الهی

ما هرچه از علم و قدرت و سواد که داشته باشیم، باز در مقابل «او» هیچ نداریم، چون هر چه هم که داریم از آن منبع فیض دریافت کرده ایم پس همیشه باید این را در ذهن

ص: ۸۹

۱-۱۶۷. سوره اسراء: ۱۰۸.

۲-۱۶۸. سوره یونس: ۱۰.

و خاطر داشته باشیم که ما هیچ هستیم:

«سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ»؛ (۱)

«منزهی تو! ما چیزی جز آنچه به ما تعلیم داده ای، نمی دانیم؛ تو دانا و حکیمی.»

* * *

جهت اجابت دعا (آیه ملک)

در مواقع مختلف و جهت اجابت خواسته ها و دعاها مؤثر است و ثواب فراوان دارد:

«قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِإِذْنِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ»؛ (۲)

بگو: «بارالها! مالک حکومتها تویی؛ به هر کس خواهی، حکومت میبخشی؛ و از هر کس خواهی، حکومت را می گیری؛ هر کس را خواهی، عزت می دهی؛ و هر که را خواهی خوار می کنی. تمام خوبیها به دست توست؛ تو بر هر چیزی قادری. شب را در روز داخل می کنی، و روز را در شب؛ و زنده را از مرده بیرون می آوری، و مرده را زنده؛ و به هر کس خواهی، بدون حساب، روزی میبخشی.»

* * *

ص: ۹۰

۱- ۱۶۹. سوره بقره: ۳۲.

۲- ۱۷۰. سوره آل عمران: ۲۶ و ۲۷.

ذکرهای توکل بر خدا

یک انسان مسلمان مؤمن همیشه و در هر کار و در همه حال، توکل و توجه اش به خداست، وظیفه و کارش را انجام می دهد؛ اما با توکل بر خدا، تا به نتیجه خوب برسد، چه خوب است همان طور که در دل بر خدا توکل می کنیم این ذکرهای توکل را بر زبان نیز جاری نماییم:

۱ - «فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»؛ (۱)

بگو: «خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

۲ - «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا»؛ (۲)

و هر کس بر خدا توکل کند، کفایت امرش را می کند؛ خداوند فرمان خود را به انجام می رساند؛ و خدا برای هر چیزی اندازه ای قرار داده است!

۳ - «وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا وَلَنْصَبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ»؛ (۳)

ص: ۹۱

۱- ۱۷۱. سوره توبه: ۱۲۹.

۲- ۱۷۲. سوره طلاق: ۳.

۳- ۱۷۳. سوره ابراهیم: ۱۲.

و چرا بر خدا توکل نکنیم، با این که ما را به راه های (سعادت) رهبری کرده است؟! و ما بطور مسلم در برابر آزارهای شما صبر خواهیم کرد (و دست از رسالت خویش بر نمی داریم)! و توکل کنندگان، باید فقط بر خدا توکل کنند!

۴ - «قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ»؛ (۱)

بگو: «خدا مرا کافی است؛ و همه متوکلان تنها بر او توکل می کنند!»

۵ - «حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ»؛ (۲)

«خدا ما را کافی است؛ و او بهترین حامی ماست.»

۶ - «قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ»؛ (۳)

بگو: «او پروردگار من است! معبودی جز او نیست! بر او

ص: ۹۲

۱- ۱۷۴. سوره زمر: ۳۸.

۲- ۱۷۵. سوره آل عمران: ۱۷۳.

۳- ۱۷۶. سوره آل عمران: ۱۷۳.

توکل کردم؛ و باز گشتم به سوی اوست!»

۷ - «قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ»؛ (۱)

بگو: «او خداوند رحمان است، ما به او ایمان آورده و بر او توکل کرده ایم؛ و بزودی می دانید چه کسی در گمراهی آشکار است!»

۸ - «ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ»؛ (۲)

این است خداوند، پروردگار من، بر او توکل کرده ام و به سوی او باز می گردم!

* * *

کارها را به خدا سپردن

همه چیز از خداست، به دست خداست، برای خداست و به قدرت خداست، او که بر هر کاری عالم و قادر است، پس ما هم همه کارهایمان را به او میسپاریم:

«وَأَفْوُضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ»؛ (۳)

من کار خود را به خدا واگذارم که خداوند نسبت به بندگانش بیناست!»

* * *

جهت خلاصی از نفس اماره

فرموده اند دشمن ترین دشمنان انسان همان نفس اوست که در اوست، (۴) پس اولاً باید همیشه این را به یاد داشته باشیم

ص: ۹۳

۱- ۱۷۷. سوره ملک: ۲۹.

۲- ۱۷۸. سوره شوری: ۱۰.

۳- ۱۷۹. سوره غافر: ۴۴.

۴- ۱۸۰. پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرموده است: اعدا عدوک نفسک التي بین جنیک؛ عده الداعی، ص ۲۹۵؛ بحار الانوار، ج ۶۷، ۳۶.

و ثانیاً برای در امان ماندن از آن به خدا پناه ببریم:

«وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِيْ اِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوْءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيْ اِنَّ رَبِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ»؛ (۱)

من هرگز خودم را تبرئه نمی‌کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدیها امر می‌کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند! پروردگارم آمرزنده و مهربان است.»

* * *

برای ورود به منزل و راه و کار جدید

هر کاری و راهی و هر منزلی، آن گاه مبارک یعنی پر خیر و برکت است که با عنایت خداوند متعال باشد، پس از او درخواست می‌کنیم:

«رَبِّ اَنْزِلْنِيْ مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ»؛ (۲)

«پروردگارا! ما را در منزلگاهی پر برکت فرود آر، و تو بهترین فرود آورندگان!»

* * *

جهت حفظ از بلاها و خطرات در هر زمان

در هر لحظه و در هر جا، هزاران اسباب و علل و خطر وجود دارد که می‌تواند انسان را از پای در آورد اگر حفاظت الهی نباشد: (۳)

ص: ۹۴

۱- ۱۸۱. سوره یوسف: ۵۳.

۲- ۱۸۲. سوره مؤنون: ۲۹.

۳- ۱۸۳. مفاتیح الجنان از کتاب بلد الامین و او از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده که در هر روز صبح، هفت مرتبه بخوانند.

«فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ» (۱) «إِنَّ وَلِيَّيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ» (۲) «فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»؛ (۳)

و (در هر حال)، خداوند بهترین حافظ، و مهربانترین مهربانان است» ولی و سرپرست من، خدایی است که این کتاب را نازل کرده؛ و او همه صالحان را سرپرستی می کند. اگر آن ها (از حق) روی بگردانند، (نگران مباش!) بگو: «خداوند مرا کفایت می کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

جهت محفوظ ماندن از دید دشمن

این از موثق ترین و مطمئن ترین ذکری است که هر که خوانده و با نیت خالص خوانده، نفع برده است و تجربه های فراوانی موجود است؛ از جمله روایت شده آن گاه که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در ليله المييت یعنی شب هجرت از جلوی چشم کفار قریش از منزل بیرون آمد این آیه را خواند و آنان همه کور شدند، رزمندگان اسلام نیز در دوران دفاع مقدس هشت ساله ایران موارد زیادی را تجربه و نقل کرده اند:

ص: ۹۵

۱- ۱۸۴. سوره یوسف: ۶۴.

۲- ۱۸۵. سوره اعراف: ۱۹۶.

۳- ۱۸۶. سوره توبه: ۱۲۹.

«إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»؛ (۱)

«ما از آن خدائیم؛ و به سوی او باز می گردیم!»

* * *

هنگام برخاستن از مجلس

از امام محمد باقر علیه السلام نقل شده است: هر که خواهد در قیامت ثواب کامل بیابد، در وقتی که می خواهد از مجلسی برخیزد این آیات را بگوید و در حدیث دیگر منقول است که این کفاره گناهان آن مجلس است: (۲)

«سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ (۳)

منزه است پروردگار تو، پروردگار عزت (و قدرت) از آنچه آنان توصیف می کنند. و سلام بر رسولان! حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است!

* * *

ذکر هنگام زراعت و درختکاری

در حدیث از حضرت صادق علیه السلام نقل شده است: چون خواهی زراعت کنی، یک کف از تخم را بگیر و رو به قبله بایست و سه مرتبه بگو: (۴)

ص: ۹۷

۱- ۱۹۱. حلیه المتقین: ۳۳۷.

۲- ۱۹۲. سوره صافات: ۱۸۳ - ۱۸۱.

۳- ۱۹۳. و سپس بگو: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ حَبًّا مُبَارَكًا وَارْزُقْنَا فِيهِ السَّلَامَةَ»، پس آن دانه را که در کف داری پاش. حلیه المتقین: ۴۳۸.

۴- ۱۹۴. سوره واقعه: ۶۴ - ۶۳.

انجام دادی به تو پردازد.» هنگامی که موسی نزد او [شعیب] آمد و سرگذشت خود را شرح داد، گفت: «نترس، از قوم ظالم نجات یافتی! یکی از آن دو (دختر) گفت: «پدرم! او را استخدام کن، زیرا بهترین کسی را که می توانی استخدام کنی آن کسی است که قوی و امین باشد (و او همین مرد است)! (شعیب) گفت: «من می خواهم یکی از این دو دخترم را به همسری تو درآورم به این شرط که هشت سال برای من کار کنی؛ و اگر آن را تا ده سال افزایش دهی، محبتی از ناحیه توست؛ من نمی خواهم کار سنگینی بر دوش تو بگذارم؛ و ان شاء الله مرا از صالحان خواهی یافت، (موسی) گفت: «مانعی ندارد،) این قراردادی میان من و تو باشد؛ البته هر کدام از این دو مدت را انجام دهم ستمی بر من نخواهد بود (و من در انتخاب آن آزادم)! و خدا بر آنچه ما می گوییم گواه است!»

ذکرهای پیامبران

اشاره

ص: ۱۰۱

ذکر آدم و حوا (برای طلب بخشش)

آن گاه که با وسوسه شیطان دچار لغزش گردیدند، وقتی متوجه و متذکر شدند، توبه نموده و طلب بخشش کردند: «قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ»؛^(۱) گفتند: «پروردگارا! ما به خویشتن ستم کردیم! و اگر ما را نبخشی و بر ما رحم نکنی، از زیانکاران خواهیم بود!»

* * *

ذکر ابراهیم (احتجاج با مخالفان)

حضرت ابراهیم به هنگام احتجاج و استدلال با مخالفان خود بر اثبات وجود خدا می گفت: این بت ها چیست که می پرستید؟ این ها که نه چیزی می شنوند، نه نفعی می رسانند، نه ضرری را دفع می کنند، اما پروردگار من که خدا عالمیان می باشد چنین است: «الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ * وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ * وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ * وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ * وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ»؛^(۲) همان کسی که مرا آفرید، و پیوسته راهنمائیم می کند،

ص: ۱۰۲

۱- ۱۹۸. سوره شعراء: ۷۸ - ۸۲.

۲- ۱۹۹. سوره ممتحنه: ۴.

و کسی که مرا غذا می دهد و سیراب می نماید، و هنگامی که بیمار شوم مرا شفا می دهد، و کسی که مرا می میراند و سپس زنده می کند، و کسی که امید دارم گناهم را در روز جزا ببخشد!

ذکر ابراهیم (برای دفع اندوه)

هنگامی که دچار غم و اندوه می شد، ذکر پایانی این آیه را تلاوت می نمود: «قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَخِيَدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»؛ (۱)

برای شما سرمشق خوبی در زندگی ابراهیم و کسانی که با او بودند وجود داشت، در آن هنگامی که به قوم (مشرك) خود گفتند: «ما از شما و آنچه غیر از خدا می پرستید بیزاریم؛ ما نسبت به شما کافریم؛ و میان ما و شما عداوت و دشمنی همیشگی آشکار شده است؛ تا آن زمان که به خدای یگانه ایمان بیاورید! -جز آن سخن ابراهیم که به پدرش [عمویش آزر] گفت (و وعده داد) که برای تو آمرزش طلب می کنم،

ص: ۱۰۳

و در عین حال در برابر خداوند برای تو مالک چیزی نیستم (و اختیاری ندارم)!- پروردگارا! ما بر تو توکل کردیم و به سوی تو بازگشتیم، و همه فرجام ها به سوی تو است!

ذکر ابراهیم (دعا در حق مردم)

«رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ»؛ (۱)

پروردگارا! در میان آن ها پیامبری از خودشان برانگیز، تا آیات تو را بر آنان بخواند، و آن ها را کتاب و حکمت بیاموزد، و پاکیزه کند؛ زیرا تو توانا و حکیمی (و بر این کار،

قادری)!

ذکر ابراهیم (دعا در حق مسلمین)

آن گاه که به دستور خدا از شهر و دیار خود به بیابانی بی آب و علف و دارای سنگلاخ، هجرت کرد چنین گفت: «رَبَّنَا إِنِّي أَسِيءْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْتِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ»؛ (۲)

پروردگارا! من بعضی از فرزندانم را در سرزمین بی آب و علفی، در کنار خانه ای که حرم توست، ساکن ساختم تا

ص: ۱۰۴

۱- ۲۰۱. سوره ابراهیم: ۳۷.

۲- ۲۰۲. سوره بقره: ۲۶۰.

نماز را برپا دارند؛ تو دل های گروهی از مردم را متوجه آن ها ساز؛ و از ثمرات به آن ها روزی ده؛ شاید آنان شکر تو را به جای آورند!

ذکر ابراهیم (یقین به قیامت با زنده شدن مردگان) می خواست مطمئن شود و قلبش آرام گیرد که مردگان چگونه زنده می شوند، و خدا گوشت پرندگان را که مخلوط شده بود را دوباره زنده کرد: «رَبِّ اَرْنِي كَيْفَ تُو

ذکر ایوب (جهت خلاصی از بیماری و رنج)

ایوب از پیامبرانی است که رنج و درد و بلائی زیادی را تحمل کرد؛ لذا به صبر ایوب معروف شد: «وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۱)

و ایوب را (به یاد آور) هنگامی که پروردگارش را خواند (و عرضه داشت): «بدحالی و مشکلات به من روی آورده؛ و تو مهربانترین مهربانانی!»

ص: ۱۰۵

ذکر ایوب (نجات از شیطان)

«وَأَذْكُرُ عَبْدِي إِيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصِيبٍ وَعَبَّ ذَابٍ»؛^(۱) و به خاطر بیاور بنده ما ایوب را، هنگامی که پروردگارش را خواند (و گفت: پروردگارا!) شیطان مرا به رنج و عذاب افکنده است.

* * *

ذکر داوود (استغفار)

«وَوَظَنَ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ * فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ»؛^(۲)

داوود دانست که ما او را (با این ماجرا) آزموده ایم، از این رو از پروردگارش طلب آمرزش نمود و به سجده افتاد و توبه کرد. ما این عمل را بر او بخشیدیم؛ و او نزد ما دارای مقامی والا و سرانجامی نیکوست!

* * *

ذکر زکریا (درخواست فرزند)

۱ - «وَزَكَرِيَّا إِذِ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ»؛^(۳)

ص: ۱۰۶

۱- ۲۰۵. سوره ص: ۲۴ - ۲۵.

۲- ۲۰۶. سوره انبیاء: ۸۹.

۳- ۲۰۷. سوره آل عمران: ۳۸.

و زکریا را (به یاد آور) در آن هنگام که پروردگارش را خواند (و عرض کرد): «پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومندی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

۲ - «هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ»؛ (۱)

در آنجا بود که زکریا، (با مشاهده آن همه شایستگی در مریم)، پروردگار خویش را خواند و عرض کرد: «خداوندا! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی!»

۳ - «قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا * وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا * يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا»؛ (۲)

گفت: «پروردگار! استخوانم سست شده؛ و شعله پیری تمام سرم را فرا گرفته؛ و من هرگز در دعای تو، از اجابت محروم نبوده ام! و من از بستگانم بعد از خودم بیمناکم (که حق پاسداری از آیین تو را نگاه ندارند)؛ و (از طرفی) همسرم نازا و عقیم است؛ تو از نزد خود جانشینی به من ببخش ... که

ص: ۱۰۷

۱- ۲۰۸. سوره مریم: ۴ - ۶.

۲- ۲۰۹. سوره نمل: ۱۹.

وارث من و دودمان یعقوب باشد؛ و او را مورد رضایت قرار ده!»

ذکر سلیمان (توفیق شکرگزاری)

حضرت سلیمان تنها پیامبری بود که در دنیا به خواست خدا بر تمام عالم حکومت می کرد و همه امور در اختیار و تسخیر وی بود، خدا به او دانشی عظیم عطا فرمود، از آن جمله فهم سخن پرندگان و چرندگان بود، آن گاه که با لشکر خود از منطقه ای عبور می کرد و به سرزمین مورچگان رسیدند، مورچه ای فریاد زد: ای رفقا! به خانه های خود بروید که سلیمان و همراهانش شما را پایمال نکنند، چون آن ها متوجه نیستند و نمی فهمند، سلیمان فهمید، لذا تبسمی نمود و عرض کرد:

«رَبِّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ»؛ (۱)

«پروردگارا! شکر نعمتهایی را که بر من و پدر و مادرم ارزانی داشته ای به من الهام کن، و توفیق ده تا عمل صالحی که موجب رضای توست انجام دهم، و مرا به رحمت خود در زمره بندگان صالحت وارد کن!»

ص: ۱۰۸

۱- ۲۱۰. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: کل امر ذی بال لم یذکر فیہ بسم الله فهو ابتر.

ذکر سلیمان (شروع هر کار)

در ابتدای هر کار و هر سخن و نامه و پیامی باید با ذکر و نام خدا شروع کرد که فرمودند: هر کاری که بدون بسم الله شروع شود، ابتر و ناقص خواهد بود. (۱) لذا حضرت سلیمان وقتی ملکه سبأ را به خدا پرستی دعوت کرد نامه خود را با بسم الله شروع نمود:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»؛ (۲)

به نام خداوند بخشنده مهربان

* * *

ذکر شعیب (اصلاح و گشایش در کارها)

واقعاً در دنیا مظلوم تر از پیامبران و اولیای الهی، کسی نیست؛ یعنی کسی با آن عظمت و جلالت، با آن قدرت و مرتبت، و با قصد خیرخواهی و کمک و هدایت مردم زحمت بکشد، اما مردم ناسپاس او را مسخره و اذیت کنند، در حالی که او می گوید من غیر از خیر و صلاح شما چیزی نمی خواهم:

۱ - «إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ»؛ (۳)

من جز اصلاح - تا آنجا که توانایی دارم - نمی خواهم!

ص: ۱۰۹

۱- ۲۱۱. سوره نمل: ۱۹.

۲- ۲۱۲. سوره هود: ۸۸.

۳- ۲۱۳. سوره اعراف: ۸۹.

و توفیق من، جز به خدا نیست! بر او توکل کردم؛ و به سوی او باز می گردم!

۲- «وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ»؛ (۱)

«... علم پروردگار ما، به همه چیز احاطه دارد. تنها بر خدا توکل کرده ایم. پروردگارا! میان ما و قوم ما بحق داوری کن، که تو بهترین داورانی!»

ذکر طالوت (ایستادگی در جهاد)

بنی اسرائیل دارای سپاه عظیمی بود، طالوت به فرماندهی این سپاه منصوب شد، لکن بسیاری از آنان از آزمون و امتحان نوشیدن آب از آن نهر، مردود شدند؛ لذا طالوت با تعداد کمی در مقابل لشکر جالوت قرار گرفت. برخی ناامید و ناراحت شدند ولی طالوت گفت صبر و توکل داشته باشید که پیروزید و پیروز شدند:

«وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۲)

و هنگامی که در برابر (جالوت) و سپاهیان او قرار گرفتند گفتند: «پروردگارا! پیمانہ شکیبایی و استقامت را بر ما

ص: ۱۱۰

۱- ۲۱۴. سوره بقره: ۲۵۰.

۲- ۲۱۵. سوره مائده: ۱۱۴.

بریز! و قدم های ما را ثابت بدار! و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان!

ذکر عیسی (درخواست روزی)

این تقاضای حواریون عیسی بود که از خدا بخواه تا برای ما غذای آماده از آسمان نازل شود تا یقین کنیم که تو راست می گویی. همان طور که برای مادرش مریم از آسمان غذای آماده و میوه های مختلف بهشتی می آمد:

«قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيداً لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ»؛ (۱)

عیسی بن مریم عرض کرد: «خداوندا! پروردگارا! از آسمان مائده ای بر ما بفرست! تا برای اول و آخر ما، عیدی باشد، و نشانه ای از تو؛ و به ما روزی ده! تو بهترین روزی دهندگانی!»

ذکر لوط (نجات از گناه)

آن گاه که همه قومش به گناه بسیار زشت لوط آلوده شده بودند، و نصایح حضرت لوط در آنان اثر نداشت، تازه آن ها می گفتند اگر از این حرفها دست برداری تو را از شهر

ص: ۱۱۱

بیرون می کنیم، لوط از خدا طلب نجات کرد و خداوند نیز همه آنان را نابود کرد، به جز لوط و مؤمنان به او که نجات یافتند:

«رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ»؛ (۱)

پروردگارا! من و خاندانم را از آنچه این ها انجام می دهند رهایی بخش!

* * *

ذکر موسی (درخواست بخشش)

پیامبری که بیش از همه در آیات مختلف قرآن، داستان زندگی و رسالتش بیان شده:

«قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ»؛ (۲)

(سپس) عرض کرد: «پروردگارا! من به خویشتم ستم کردم؛ مرا ببخش!» خداوند او را بخشید، که او غفور و رحیم است!

* * *

ذکر موسی (درخواست رحمت)

«قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۳)

ص: ۱۱۲

۱- ۲۱۷. سوره قصص: ۱۶.

۲- ۲۱۸. سوره اعراف: ۱۵۱.

۳- ۲۱۹. سوره طه: ۲۸ - ۲۵.

(موسی) گفت: «پروردگارا! من و برادرم را بیمارز، و ما را در رحمت خود داخل فرما، و تو مهربانترین مهربانانی!»

* * *

ذکر موسی (شرح صدر)

(موسی) گفت: «پروردگارا! سینه ام را گشاده کن؛ و کارم را برایم آسان گردان! و گره از زبانم بگشای؛ تا سخنان مرا بفهمند!»

* * *

ذکر موسی (نجات از ستمکاران)

«رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ [\(۱\)](#)

«پروردگارا! مرا از این قوم ظالم رهایی بخش!»

* * *

ذکر موسی (نجات از فاسقان)

«قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ»؛ [\(۲\)](#)

(موسی) گفت: «پروردگارا! من تنها اختیار خودم و برادرم را دارم، میان ما و این جمعیت گنهکار، جدایی بیفکن!»

* * *

ص: ۱۱۳

۱- ۲۲۱. سوره مائده: ۲۵.

۲- ۲۲۲. سوره مؤمنون: ۲۶.

ذکر نوح (پیروزی بر دشمنان)

پیامبر طوفان ها، پیامبری با عمر طولانی، با تبلیغ ۹۵۰ ساله، لکن با کمترین نتیجه در برابر قوم جاهل و لجوج خود:

«قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ»؛ (۱)

(نوح) گفت: «پروردگارا! مرا در برابر تکذیب های آنان یاری کن!»

* * *

ذکر نوح (درخواست هلاکت کافران)

«وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا»؛ (۲)

نوح گفت: «پروردگارا! هیچ یک از کافران را بر روی زمین باقی مگذار!»

* * *

ذکر نوح (نجات از ستمکاران)

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ (۳)

«ستایش برای خدایی است که ما را از قوم ستمگر نجات بخشید!»

* * *

ذکر نوح (نجات از شر کافران)

«قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ * فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي

ص: ۱۱۴

۱- ۲۲۳. سوره نوح: ۲۶.

۲- ۲۲۴. سوره مؤمنون: ۲۸.

۳- ۲۲۵. سوره شعراء: ۱۱۷ و ۱۱۸.

وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۱)

گفت: «پروردگارا! قوم من، مرا تکذیب کردند! اکنون میان من و آن‌ها جدایی بیفکن؛ و مرا و مؤمنانی را که با من هستند رهایی بخش!»

ذکر هود (پیروزی بر دشمنان)

«قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ»؛ (۲)

(پیامبرشان) گفت: «پروردگارا! مرا در برابر تکذیب‌های آنان یاری کن!»

ذکر هود (توکل بر خدا)

«إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ»؛ (۳)

من، بر «الله» که پروردگار من و شماست، توکل کرده‌ام! هیچ جنبنده‌ای نیست مگر این که او بر آن تسلط دارد؛ (اما سلطه‌ای با عدالت! چرا که) پروردگار من بر راه راست است!

ص: ۱۱۵

۱- ۲۲۶. سوره مؤنون: ۳۹.

۲- ۲۲۷. سوره هود: ۵۶.

۳- ۲۲۸. سوره زخرف: ۸۸ و ۸۹.

ذکر هود (نفرین بر کافران)

«وَقِيلَ يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ * فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ»؛ (۱)

«پروردگارا! این ها قومی هستند که ایمان نمی آورند» (غافل می شوند؟! پس (اکنون که چنین است) از آنان روی برگردان و بگو: «سلام بر شما»، اما بزودی خواهند دانست!

* * *

ذکر یعقوب (درد دل با خدا)

پیامبری که چهل سال در فراق فرزندش یوسف، صبر و تحمل کرد ولی از خدا غافل نشد و آنقدر به درگاه خدا ناله کرد که نابینا شد:

«قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ»؛ (۲)

گفت: «من غم و اندوهم را تنها به خدا می گویم (و شکایت نزد او می برم)! و از خدا چیزهایی می دانم که شما نمی دانید!

* * *

ذکر یوسف (دوری از گناه)

پیامبر چاه و تخت پادشاهی، از قعر چاه به اوج عزت و پادشاهی رسیدن، همه اش به جهت دوری از شیطان و نفس اماره و توجه به خدا:

ص: ۱۱۶

۱- ۲۲۹. سوره یوسف: ۸۶.

۲- ۲۳۰. سوره یوسف: ۳۳.

«قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ»؛ (۱)

(یوسف) گفت: «پروردگارا! زندان نزد من محبوبتر است از آنچه این ها مرا به سوی آن می خوانند! و اگر مکر و نیرنگ آن ها را از من باز نگردانی، به سوی آنان متمایل خواهم شد و از جاهلان خواهم بود!»

ذکر یوسف (در نعمت های الهی و عاقبت به خیری)

«رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ»؛ (۲)

پروردگارا! بخشی (عظیم) از حکومت به من بخشیدی، و مرا از علم تعبیر خوابها آگاه ساختی! ای آفریننده آسمان ها و زمین! تو ولی و سرپرست من در دنیا و آخرت هستی، مرا مسلمان بمیران؛ و به صالحان ملحق فرما!

ذکر یوسف (سرکوبی نفس اماره)

«وَمَا أُبْرِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ»؛ (۳)

ص: ۱۱۷

۱- ۲۳۱. سوره یوسف: ۱۰۱.

۲- ۲۳۲. سوره یوسف: ۵۳.

۳- ۲۳۳. سوره انبیاء: ۸۷.

من هرگز خودم را تبرئه نمی‌کنم، که نفس (سرکش) بسیار به بدیها امر می‌کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند!
پروردگارم آمرزنده و مهربان است.»

ذکر یونس (دفع غم و اندوه)

پیامبری که با همین ذکر، خدا او را از شکم ماهی نجات داد:

«... لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»؛ [\(۱\)](#)

«خداوندا! جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم!»

ص: ۱۱۸

آیات عافیت

اشاره

ص: ۱۱۹

شفا گرفتن از قرآن

امام صادق علیه السلام فرمود: مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله از درد سینه شکایت کرد، در جواب فرمود: از قرآن شفا بجو که فرموده است: (۱)

«يا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمٌ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ»؛ (۲)

ای مردم! اندرزی از سوی پروردگارتان برای شما آمده است؛ و درمانی برای آنچه در سینه ها است؛ (درمانی برای دل های شما؛) و هدایت و رحمتی است برای مؤمنان!

جهت حفظ از بلاها

چون خدا تنها حافظ و نگهدار است:

«فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۳)

و (در هر حال،) خداوند بهترین حافظ، و مهربان ترین مهربانان است»

جهت حفظ از چشم زخم

شاید از بین خرافاتی که گفته می شود، تنها چشم زخم است که اثر دارد و حق است، لذا برای حفظ از چشم زخم این آیه مناسب است: (۴)

ص: ۱۲۰

۱- ۲۳۵. سوره یونس: ۵۷.

۲- ۲۳۶. سوره یوسف: ۶۴.

۳- ۲۳۷. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «ان العين لتدخل القبر»؛ چشم بد ممکن است فردی را به قبر وارد کند. مکارم الاخلاق، ص ۳۸۶. و پیامبر هم از چشم بد به خدا <--- پناه می برد و نیز فرموده اند که هرگاه از چیزی تعجب کردید بگویید بارک الله و یا چند بار بگویید: ما شاء الله لا حول و لا قوة الا بالله.

۴- ۲۳۸. سوره قلم: ۵۱ و ۵۲.

«وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ * وَمَاهُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ»؛ (۱)

نزدیک است کافران هنگامی که آیات قرآن را می شنوند با چشم زخم خود تو را از بین ببرند، و می گویند: «او دیوانه است!» در حالی که این (قرآن) جز مایه بیداری برای جهانیان نیست!

جهت باز شدن مشکل و گره بسته شده

جهت باز شدن مشکل و گره بسته شده (۲) طلسم کسی که او را بر زنش بسته باشند، این دعا را نقل کرده است که بنویسد و با خود نگاه دارد: (۳) ه المتقین، ص ۲۸۱. (۴) امام صادق علیه السلام فرمود: چون امری بر تو مشکل شود وقت ظهر دو رکعت نماز بخوان و در رکعت اول حمد و توحید

ص: ۱۲۱

۱- ۲۳۹. شیخ احمد بن فهد در کتاب «عده الداعی» برای گشودن {بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ} اَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا، وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ، اُدْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ، فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ثُمَّ فَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدَرٍ، رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاخْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي، وَتَرَكَنَا بَعْضُهُمْ يُؤْمِنُ وَيُؤْمِنُ فِي بَعْضٍ وَنُفِّخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا كَذَلِكَ حَلَلْتُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَلَى فُلَانِهِ بِنْتِ فُلَانِهِ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ}.

۲- ۲۴۰. مكارم الاخلاق، ج ۲، ۱۴۴؛ همچنين امام صادق عليه السلام فرمود با قرائت سوره انا فتحنا دارايي ها و زنان و بردگان خود را از نابودي حفظ كنيد. ثواب الاعمال، ص ۲۲۳.

۳- ۲۴۱. سوره فتح: ۲ - ۱.

۴- ۲۴۲. سوره نصر: ۳ - ۱.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا * لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا»؛ (۲) «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا»؛ (۳)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. ما برای تو پیروزی آشکاری فراهم ساختیم! ... تا خداوند گناهان گذشته و آینده ای را که به تو نسبت می دادند ببخشد (و حقانیت تو را ثابت نموده) و نعمتش را بر تو تمام کند و به راه راست هدایتت فرماید؛ به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرا رسد، و بینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می شوند، پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است!

* * *

جهت شفای هر بیماری و برآورده شدن حاجات

از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده که خداوند دعای

ص: ۱۲۲

-
- ۱- ۲۴۳. زندگانی حضرت زهرا، روحانی، ص ۲۴۰؛ و از امامان رسیده که این آیه ای است که در مورد امام زمان علیه السلام نازل شده است: بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۹.
- ۲- ۲۴۴. سوره نمل: ۶۲.
- ۳- ۲۴۵. همچنین مراجعه شود: مکارم الاخلاق، ص ۳۸۷.

مضطربین را در این آیه قرار داده است: (۱)

۱ - «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ الشُّوْءَ»؛ (۲)

آیا آن کیست که دعای مضطر را اجابت می کند و گرفتاری را برطرف می سازد.

۲ - جهت شفای هر درد و بیماری

قرآن شفای هر دردی است، دردهای روحی و روانی و جسمی، و هدایت است به سوی آرامش و آسایش و سعادت، پس با خلوص نیت بخوان و دست بر موضع درد بگذار: (۳)

«وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا»؛ (۴)

و از قرآن، آنچه شفا و رحمت است برای مؤمنان، نازل می کنیم؛ و ستمگران را جز خسران (و زیان) نمی افزاید.

جهت رفع سردرد

از امام علی النقی علیه السلام نقل شده که این آیه را روی مقداری آب بخوانند و سپس آن را بخورند: (۵)

ص: ۱۲۳

۱- ۲۴۶. سوره اسراء: ۸۲.

۲- ۲۴۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۶؛ حاشیه مفاتیح الجنان.

۳- ۲۴۸. سوره انبیاء: ۳۰.

۴- ۲۴۹. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۳: حلیه المتقین، ص ۲۵۸.

۵- ۲۵۰. سوره اسراء: ۴۲؛ سوره نساء: ۶۱.

«أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ»؛ (۱)

آیا کافران ندیدند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!

* * *

جهت سر درد

در روایتی از امام باقر علیه السلام است که فرمود: برای دفع درد سر، دست را بر بالای سر بگذارد، بگوید: (۲)

«لَوْ كَانَ مَعَهُ إِلَهٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَابْتُغُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا»؛ (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَالْإِلَهَ الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا)؛ (۳)

«... اگر آنچنان که آن ها می گویند با او خدایانی بود، در این صورت، (خدایان) سعی می کردند راهی به سوی (خداوند) صاحب عرش پیدا کنند. و هنگامی که به آن ها گفته شود: «به سوی آنچه خداوند نازل کرده، و به سوی پیامبر بیاید»، منافقان را می بینی که (از قبول دعوت) تو، اعراض می کنند!

* * *

ص: ۱۲۴

۱- ۲۵۱. حاشیه مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی.

۲- ۲۵۲. سوره فاطر: ۴۱.

۳- ۲۵۳. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۷؛ حاشیه مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی.

جهت رفع صداع

جهت رفع صداع (۱) «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا- وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَيْتَ كُهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعِيدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا»؛ (۲)

خداوند آسمان ها و زمین را نگاه می دارد تا از نظام خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی تواند آن ها را نگاه دارد، او بردبار و غفور است!

* * *

جهت شفای درد دندان

ابوبصیر از درد دندان شکایت کرد، امام باقر علیه السلام فرمود: دست بر موضع درد بگذار و سوره حمد و توحید را بخوان و بگو: (۳)

«وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» «قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَيْلًا مَاءً عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ» «وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ»؛ (۴)

و برای اوست آنچه در شب و روز قرار دارد؛ و او، شنوا و داناست. گفتیم: «ای آتش! بر ابراهیم سرد و سالم باش!» کوه ها را می بینی، و آن ها را ساکن و جامد می پنداری، در

ص: ۱۲۵

۱- ۲۵۴. سوره های انعام: ۱۳؛ انبیا: ۶۹؛ نمل: ۸۸.

۲- ۲۵۵. سوره نور: ۳۵.

۳- ۲۵۶. مکارم الاخلاق: ۳۷۵.

۴- ۲۵۷. سوره انسان: ۲.

حالی که مانند ابر در حرکتند؛ این صنع و آفرینش خداوندی است که همه چیز را متقن آفریده؛ او از کارهایی که شما انجام می دهید مسلماً آگاه است!

* * *

جهت شفای درد چشم

استمداد از خدا که نور و روشنایی همه نور هاست و قرائت آیه ای از قرآن که به آیه نور معروف است:

«اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ» (۱)

خداوند نور آسمان ها و زمین است؛ مثل نور خداوند همانند چراغ دانی است که در آن چراغی (پرفروغ) باشد، آن چراغ در حبابی قرار گیرد، حبابی شفاف و درخشنده همچون یک ستاره فروزان، این چراغ با روغنی افروخته می شود که از درخت پربرکت زیتونی گرفته شده که نه شرقی است و نه غربی؛ (روغنش آنچنان صاف و خالص است که) نزدیک است بدون تماس با آتش شعله ور شود؛ نوری است بر فراز نوری؛ و خداوند هر کس را بخواهد به

ص: ۱۲۶

نور خود هدایت می کند، و خدا برای مردم مثلها می زند و خداوند به هر چیزی داناست.

جهت سلامت چشم از آفات

قرائت و تکرار این آیه در هر روز سفارش شده است: (۱)

«فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا»؛ (۲)

ما انسان را از نطفه مختلطی آفریدیم، و او را می آزمایشیم؛ (بدین جهت) او را شنوا و بینا قرار دادیم!

جهت سلامت گوش از کری و رفع ورم بدن

شخصی به امام صادق علیه السلام از سنگینی گوش شکایت کرد، حضرت فرمود: دست بر گوش بکش و این آیات را بخوان:

(۳)

«لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ * هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ * هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ»؛ (۴)

ص: ۱۲۷

۱- ۲۵۹. سوره حشر: ۲۱ - ۲۴.

۲- ۲۶۰. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۵.

۳- ۲۶۱. سوره لقمان: ۷؛ اسراء: ۳۶.

۴- ۲۶۲. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۸.

اگر این قرآن را بر کوهی نازل می کردیم، می دیدی که در برابر آن خاشع می شود و از خوف خدا می شکافد! این ها مثال هایی است که برای مردم می زنیم، شاید در آن بیندیشید! او خدایی است که معبودی جز او نیست، دانای آشکار و نهان است، و او رحمان و رحیم است! و خدایی است که معبودی جز او نیست، حاکم و مالک اصلی اوست، از هر عیب منزّه است، به کسی یتیم نمی کند، امتیّت بخش است، مراقب همه چیز است، قدرتمندی شکست ناپذیر که با اراده نافذ خود هر امری را اصلاح می کند، و شایسته عظمت است؛ خداوند منزّه است از آنچه شریک برای او قرار می دهند! او خداوندی است خالق، آفریننده ای بی سابقه، و صورتگری (بی نظیر)؛ برای او نامهای نیک است؛ آنچه در آسمان ها و زمین است تسبیح او می گویند؛ و او عزیز و حکیم است!

* * *

جهت درد گوش

در روایت وارد شده است که برای درد گوش به روغن یاسمن یا روغن بنفشه هفت مرتبه این آیات را بخواند و سپس آن روغن را در گوش بچکاند: (۱)

«كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا»؛ (إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ

ص: ۱۲۸

وَالْفَوَادَ كُلَّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا؛(۱)

... گویی آن را نشنیده است؛ گویی اصلاً گوش هایش سنگین است! او را به عذابی دردناک بشارت ده! ... چرا که گوش و چشم و دل، همه مسؤولند.

* * *

جهت شفای درد سینه

جهت شفای درد سینه(۲) «وَإِذِ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَمَادَّارَةٌ تَمَّ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ * فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُخَيِّ اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»؛(۳)

و (به یاد آورید) هنگامی را که فردی را به قتل رساندید؛ سپس درباره (قاتل) او به نزاع پرداختید؛ و خداوند آنچه را مخفی می‌داشتید، آشکار می‌سازد. سپس گفتیم: «قسمتی از گاو را به مقتول بزنید! (تا زنده شود، و قاتل را معرفی کند). خداوند این گونه مردگان را زنده می‌کند؛ و آیات خود را به شما نشان می‌دهد؛ شاید اندیشه کنید!»

جهت از بین رفتن تب

از امام عسکری علیه السلام برای تب ریح(۴) نقل شده است که این آیه را بنویسند و با خود حمل نماید: (۵)

ص: ۱۲۹

۱- ۲۶۴. تب نوبه ای که یک روز بیاید و دو روز نیاید.

۲- ۲۶۵. اصول کافی، ج ۳، ص ۵۰۱؛ حلیه المتقین؛ الخرائج، ج ۱، ص ۴۳۲.

۳- ۲۶۶. سوره انبیاء: ۶۹.

۴- ۲۶۷. مکارم الاخلاق، ص ۳۷۷؛ حلیه المتقین.

۵- ۲۶۸. سوره هود: ۴۴.

«یا نَارُ کُونِی بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَی اِبْرَاهِیْمَ»؛ (۱)

ای آتش! بر ابراهیم سرد و سالم باش!

* * *

جهت خون دماغ

برای قطع خون دماغ نقل شده که این آیه را بر پیشانی او بنویسد: (۲)

«وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعِي مَائِكَ وَيَا سَمَاءُ اَقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودَى وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ (۳)

و گفته شد: «ای زمین، آبت را فرو بر! و ای آسمان، خودداری کن! و آب فرو نشست و کار پایان یافت و (کشتی) بر (دامنه کوه) جودی، پهلو گرفت؛ و (در این هنگام)، گفته شد: «دور باد قوم ستمگر (از سعادت و نجات و رحمت خدا!)»

* * *

جهت درد شکم (پیچش)

در حدیث وارد شده است: شخصی از درد و پیچش شکم شکایت کرد. امام فرمود: آبی بگیر و این آیات را بر آن

ص: ۱۳۰

۱- ۲۶۹. حلیه المتقین: ۲۷۲.

۲- ۲۷۰. سوره انبیاء: ۳۰.

۳- ۲۷۱. حلیه المتقین: ۲۷۲.

بخوان پس آن آب را بخورد، و دو دست بر شکم بمالد و سه مرتبه بگوید: (۱)

«يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ»؛ «أَوْلَمَ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ»؛ (۲)

... خداوند، راحتی شما را می خواهد، نه زحمت شما را! ... آیا کافران ندیدند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟! *

در روایت دیگر وارد شده است، که این آیات را بر روغن بخواند، و بر شکم بمالد: (۳)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ وَفَجَرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ وَحَمَلْنَا عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُسْرٍ)؛ (فَفَتَحْنَا عَلَيْهِمِ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ) بِاسْمِ فَلانِ بْنِ فَلانِ (أَوْلَمَ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا ... (۴)»

«در این هنگام درهای آسمان را با آبی فراوان و پی در پی گشودیم؛ و زمین را شکافتیم و چشمه های زیادی بیرون

ص: ۱۳۱

۱- ۲۷۲. سوره قمر: ۱۳ - ۱۱؛ انبیاء: ۳۰.

۲- ۲۷۳. مفاتیح الجنان.

۳- ۲۷۴. سوره انبیاء: ۸۷.

۴- ۲۷۵. مفاتیح الجنان؛ حلیه المتقین: ۲۷۲.

فرستادیم؛ و این دو آب به اندازه مقدر با هم در آمیختند (و دریای وحشتناکی شد)! و او را بر مرکبی از الواح و میخ هایی ساخته شده سوار کردیم؛ آیا کافران ندیدند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند، و ما آن ها را از یکدیگر باز کردیم؛ و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم؟! آیا ایمان نمی آورند؟!

* * *

جهت شفای درد شکم و قولنج

ابتدا این آیه را می خوانی و سپس هفت مرتبه سوره حمد را: (۱)

«وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»؛ (۲)

و ذالنون [یونس] را (به یاد آور) در آن هنگام که خشمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (اُمّیا موقعی که در کام نهنگ فرو رفت)، در آن ظلمت ها (ی متراکم) صدا زد: «خداوندا!» جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم!»

* * *

جهت شفای درد کمر

شخصی به امیر المؤمنین علیه السلام از درد کمر شکایت کرد.

ص: ۱۳۲

۱- ۲۷۶. سوره آل عمران: ۱۴۵.

۲- ۲۷۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۹.

فرمود: دست را بر موضع درد بگذارد و سه مرتبه این آیه را و سپس هفت مرتبه سوره قدر را بخواند: (۱)

«وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُّجَلًّا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي الشَّاكِرِينَ»؛ (۲)

هیچ کس، جز به فرمان خدا، نمی میرد؛ سرنوشتی است تعیین شده؛ (بنابر این، مرگ پیامبر یا دیگران، یک سنت الهی است). هر کس پاداش دنیا را بخواهد (و در زندگی خود، در این راه گام بردارد)، چیزی از آن به او خواهیم داد؛ و هر کس پاداش آخرت را بخواهد، از آن به او می دهیم؛ و بزودی سپاس گزاران را پاداش خواهیم داد.

جهت شفای درد ناف

امام صادق علیه السلام در جواب شخصی که از درد ناف شکایت کرده بود، فرمود: دست بر آن موضع بگذار و سه مرتبه بگو: (۳)

«وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ * لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ»؛ (۴)

ص: ۱۳۳

۱- ۲۷۸. سوره فصلت: ۴۱ - ۴۲.

۲- ۲۷۹. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۰.

۳- ۲۸۰. سوره بقره: ۱۰۶ - ۱۰۷.

۴- ۲۸۱. حلیه المتقین، فصل ششم، ص ۱۳۲، برای زیاد گریه کردن طفل نیز گفته شده است.

کسانی که به این ذکر [قرآن] هنگامی که به سراغشان آمد کافر شدند (نیز بر ما مخفی نخواهد ماند)! و این کتابی است قطعاً شکست ناپذیر... که هیچ گونه باطلی، نه از پیش رو و نه از پشت سر، به سراغ آن نمی آید؛ چرا که از سوی خداوند حکیم و شایسته ستایش نازل شده است!

* * *

جهت درد مثانه

امام صادق علیه السلام در جواب کسی که از درد مثانه شکایت داشت، فرمود: این آیات را سه مرتبه وقت خواب و یک مرتبه هنگام بیدار شدن بخوان: (۱)

«أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ»؛ (۲)

آیا نمی دانستی که خداوند بر هر چیز توانا است؟! آیا نمی دانستی که حکومت آسمان ها و زمین، از آن خداست؟! (و حق دارد هر گونه تغییر و تبدیلی در احکام خود طبق مصالح بدهد؟! و جز خدا، ولی و یاور برای شما نیست. (و اوست که مصلحت شما را می داند و تعیین می کند).

* * *

ص: ۱۳۴

۱- ۲۸۲. سوره کهف: ۱۱ و ۱۲.

۲- ۲۸۳. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۸.

جهت ترس در خواب و یا بی خوابی

از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده که چون در خواب می ترسد یا از دردی، بی خوابی بر او غالب شده این آیه را بخواند:
(۱)

«فَضْرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا» (ثُمَّ بَعَثْنَا لَهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحَزِينِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا)؛ (۲)

ما (پرده خواب را) در غار بر گوششان زدیم، و سال ها در خواب فرو رفتند. سپس آنان را برانگیختیم تا بدانیم (و این امر آشکار گردد که) کدام یک از آن دو گروه، مدت خواب خود را بهتر حساب کرده اند.

* * *

جهت پیسی و خوره

در مکارم الاخلاق و حلیه المتقین نقل شده است: (۳)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ»؛ (۴) (الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعًا)؛ (۵)

خداوند هر چه را بخواهد محو، و هر چه را بخواهد اثبات می کند؛ و «امم الكتاب» [لوح محفوظ] نزد اوست! ستایش مخصوص خداوندی است آفریننده آسمان ها و زمین، که فرشتگان را رسولانی قرار داد دارای بال های دو گانه

ص: ۱۳۵

۱- ۲۸۴. سوره رعد: ۳۹

۲- ۲۸۵. سوره فاطر: ۱.

۳- ۲۸۶. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۹.

۴- ۲۸۷. سوره مؤمنون: ۱۱۵ تا ۱۱۸.

۵- ۲۸۸. حاشیه مفاتیح الجنان.

و سه گانه و چهار گانه، او هر چه بخواهد در آفرینش می افزاید، و او بر هر چیزی تواناست!

* * *

جهت شفای درد خاصره

شخصی به امام باقر علیه السلام از درد تهیگاه شکایت کرد، حضرت فرمود: بعد از نماز دست بر مواضع سجده بزن و سپس به موضع درد بمال و این آیات را بخوان: (۱)

«أَفْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ * فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ * وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ * وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ»؛ (۲)

آیا گمان کردید شما را بیهوده آفریده ایم، و به سوی ما باز نمی گردید؟ پس برتر است خداوندی که فرمانروای حق است (از این که شما را بی هدف آفریده باشد)! معبودی جز او نیست؛ و او پروردگار عرش کریم است! و هر کس معبود دیگری را با خدا بخواند - و مسلماً هیچ دلیلی بر آن نخواهد داشت - حساب او نزد پروردگارش خواهد بود؛ یقیناً کافران رستگار نخواهند شد! و بگو: «پروردگارا! مرا ببخش و رحمت کن؛ و تو بهترین رحم کننده گانی!

* * *

ص: ۱۳۶

۱- ۲۸۹. واقعه: ۱ - ۶.

۲- ۲۹۰. سوره طه: ۱۰۵ - ۱۰۷.

البته همراه با دستور خاصی است که در مفاتیح الجنان آمده است: (۱)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ * لَيْسَ لَوْعَتِهَا كاذِبَةٌ * خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ * إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا * وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا * فَكَانَتْ هَبَاءً مُتَّبَثًا؛ (۲) «وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا * فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا * لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا؛ (۳)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر هنگامی که واقعه عظیم (قیامت) واقع شود، هیچ کس نمی تواند آن را انکار کند! (این واقعه) گروهی را پایین می آورد و گروهی را بالا می برد! در آن هنگام که زمین بشدت به لرزه درمی آید، و کوه ها در هم کوبیده می شود، و بصورت غبار پراکنده درمی آید، و از تو درباره کوه ها سؤال می کنند؛ بگو: «پروردگرم آن ها را (متلاشی کرده) برباد می دهد! سپس زمین را صاف و هموار و بی آب و گیاه رها می سازد ... به گونه ای که در آن، هیچ پستی و بلندی نمی بینی!»

* * *

ص: ۱۳۷

-
- ۱- ۲۹۱. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۰.
 - ۲- ۲۹۲. سوره فتح: ۱ - ۴.
 - ۳- ۲۹۳. مفاتیح الجنان.

امام حسین علیه السلام در جواب کسی که از درد پا شکایت کرد، فرمود: این آیات را بخوان: (۱)

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا * لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا * وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصِيرًا عَزِيزًا * هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيُزَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا»؛ (۲)

ما برای تو پیروزی آشکاری فراهم ساختیم! ... تا خداوند گناهان گذشته و آینده ای را که به تو نسبت می دادند ببخشد (و حقانیت تو را ثابت نموده) و نعمتش را بر تو تمام کند و به راه راست هدایت فرماید؛ و پیروزی شکست ناپذیری نصیب تو کند. او کسی است که آرامش را در دل های مؤمنان نازل کرد تا ایمانی بر ایمانشان بیفزایند؛ لشکریان آسمان ها و زمین از آن خداست، و خداوند دانا و حکیم است.

* * *

جهت شفای درد ساق

روایت شده است که سالم بن محمد شکایت کرد به حضرت صادق علیه السلام از درد ساق و گفت: این درد مرا از همه

ص: ۱۳۸

۱- ۲۹۴. سوره کهف: ۲۷.

۲- ۲۹۵. حلیه المتقین: ۱۳۲.

کارها عاجز کرده است. حضرت فرمود: این آیه شریفه هفت مرتبه خوانده شود: (۱)

«وَأْتِلْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا»؛ (۲)

آنچه را از کتاب پروردگارت به تو وحی شده تلاوت کن! هیچ چیز سخنان او را دگرگون نمی سازد؛ و هرگز پناهگاهی جز او نمی یابی!

برای طلب فرزند

در حدیث از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: برای طلب فرزند در سجده این دو آیه را بخواند: (۳)

۱- «رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ»؛ «رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ»؛ (۴)

خداوندا! از طرف خود، فرزند پاکیزه ای (نیز) به من عطا فرما، که تو دعا را می شنوی! پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومندی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!

در حدیث دیگر از امام جعفر صادق علیه السلام نقل شده است: شخصی شکایت کرد که من بچه دار نمی شوم. حضرت فرمود: چون خواهی به نزد زن خود بروی، این سه آیه را

ص: ۱۳۹

۱- ۲۹۶. سوره آل عمران: ۳۸؛ انبیاء: ۸۹.

۲- ۲۹۷. از امام زین العابدین علیه السلام منقول است: هر که این دعا را بسیار بخواند هر چه خواهد از مال و فرزند و خیر دنیا و آخرت خدا به او عطا فرماید: «رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا يَرْتُدُّنِي فِي حَيَاتِي وَيَسِّرْ تَغْفِرْ لِي بَعْدَ مَوْتِي وَاجْعَلْهُ خَلْقًا سَوِيًّا وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» و از برای فرزند هفتاد مرتبه این دعا بخواند.

۳- ۲۹۸. سوره انبیاء: ۸۹ - ۸۷.

۴- ۲۹۹. سوره نوح: ۱۲ - ۱۰.

بخوان، ان شاء الله خدا تو را فرزندی روزی می کند: (۱)

۲ - «وَذَالْتُنُونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاظِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ»؛ (۲)

«و ذالنون [یونس] را (به یاد آور) در آن هنگام که خشمگین (از میان قوم خود) رفت؛ و چنین می پنداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت؛ (امیاً موقعی که در کام نهنگ فرو رفت)، در آن ظلمتها (ی متراکم) صدا زد: «خداوند!)) جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم! ما دعای او را به اجابت رساندیم؛ و از آن اندوه نجاتش بخشیدیم؛ و این گونه مؤمنان را نجات می دهیم! و زکریا را (به یاد آور) در آن هنگام که پروردگارش را خواند (و عرض کرد): «پروردگار من! مرا تنها مگذار (و فرزند برومندی به من عطا کن)؛ و تو بهترین وارثانی!»

ص: ۱۴۰

۱- ۳۰۰. البته همراه با دستور العمل و خواندن دعاهای دیگر که در مفاتیح و حلیه المتقین آمده است.

۲- ۳۰۱. سوره مریم: ۲۳ - ۲۵.

در کتاب طبّ الأئمّه عليهم السلام روایت کرده است: شخصی به خدمت امام محمّد باقر علیه السلام از کمی فرزند شکایت کرد. آن حضرت فرمود: سه روز بعد از نماز صبح و نماز خفتن هفتاد مرتبه «سُبْحَانَ اللَّهِ» و هفتاد مرتبه «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» بگو و بعد از آن این را آیات را بخوان، بعد با زن خود جماع کن که خدا پسری که خلقتش درست باشد به تو عطا می فرماید:

۳ - «إِسْتَعْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً يُرْسِلَ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَاراً»؛ (۱)

... از پروردگار خویش آمرزش بطلبید که او بسیار آمرزنده است ... تا بارانهای پربرکت آسمان را پی در پی بر شما فرستد، و شما را با اموال و فرزندان فراوان کمک کند و باغ های سرسبز و نهرهای جاری در اختیارتان قرار دهد!

* * *

جهت آسان زاییدن

جهت آسان زاییدن (۲) ۱ - «فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِياً مَنْسِياً * فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ سَرِيّاً وَهَزَى إِلَيْكِ جِذْعَ النَّخْلِ تُسَاقِطُ

ص: ۱۴۱

۱- ۳۰۲. سوره نحل: ۷۸.

۲- ۳۰۳. سوره های احقاف: ۳۵، نازعات: ۴۶، آل عمران: ۳۵.

درد زایمان او را به کنار تنه درخت خرمايي کشاند؛ (آنقدر ناراحت شد که) گفت: «ای کاش پیش از این مرده بودم، و به کلی فراموش می شدم!» ناگهان از طرف پایین پایش او را صدا زد که: «غمگین مباش! پروردگارت زیر پای تو چشمه آبی (گوارا) قرار داده است! و این تنه نخل را به طرف خود تکان ده، رطب تازه ای بر تو فرو می ریزد!

۲ - «وَاللّٰهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»؛ (۲)

و خداوند شما را از شکم مادراتان خارج نمود در حالی که هیچ چیز نمی دانستید؛ و برای شما، گوش و چشم و عقل قرار داد، تا شکر نعمت او را به جا آورید!

۳ - «كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ» «كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَهَا لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحِيهَا» «إِذْ قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»؛ (۳)

... هنگامی که وعده هایی را که به آن ها داده می شود ببینند،

ص: ۱۴۲

۱- ۳۰۴. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۴؛ بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

۲- ۳۰۵. سوره اعراف: ۱۹۶؛ انعام: ۹۱.

۳- ۳۰۶. سوره حدید: ۳.

احساس می کنند که گویی فقط ساعتی از یک روز (در دنیا) توقف داشتند؛ ... آن ها در آن روز که قیام قیامت را می بینند چنین احساس می کنند که گویی توقف شان (در دنیا و برزخ) جز شام گاهی یا صبح آن بیشتر نبوده است! (به یاد آورید) هنگامی را که همسر «عمران» گفت: «خداوندا! آنچه را در رحم دارم، برای تو نذر کردم، که «محزّر» (و آزاد، برای خدمت خانه تو) باشد. از من بپذیر، که تو شنوا و دانایی!

* * *

جهت ایمنی از سوختگی و غرق شدن

شخصی از امیرالمؤمنین علیه السلام سؤال کرد: خبر دهید مرا از آنچه وسیله ایمنی از سوختگی و غرق شدن است؟ فرمود: این آیات را بخوان: (۱)

«إِنَّ وَلِيَّيَ اللّٰهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصّٰلِحِينَ» «وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ ؕ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَارِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللّٰهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ»؛ (۲)

ولی و سرپرست من، خدایی است که این کتاب را نازل کرده؛ و او همه صالحان را سرپرستی می کند. آن ها خدا را

ص: ۱۴۳

۱- ۳۰۷. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۶.

۲- ۳۰۸. سوره آل عمران: ۸۳.

درست نشناختند که گفتند: «خدا، هیچ چیز بر هیچ انسانی، نفرستاده است!» بگو: «چه کسی کتابی را که موسی آورد، نازل کرد؟! کتابی که برای مردم، نور و هدایت بود؛ اما شما) آن را به صورت پراکنده قرار می دهید؛ قسمتی را آشکار، و قسمت زیادی را پنهان می دارید؛ و مطالبی به شما تعلیم داده شده که نه شما و نه پدرانتان، از آن با خبر نبودید!» بگو: «خدا!» سپس آن ها را در گفتگوهای لجاجت آمیزشان رها کن، تا بازی کنند!

* * *

جهت دفع وسوسه

«هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»؛ (۱)

اول و آخر و پیدا و پنهان اوست؛ و او به هر چیز داناست.

* * *

جهت دفع جنیان در صحرا و مواقع خطرناک

شخصی خدمت امام صادق علیه السلام آمد و گفت: من زیاد به سفر می روم و در جاهای خطرناک ساکن می شوم، چیزی به من تعلیم فرما که نترسم. حضرت فرمود: در چنان جایی دست را بالای سر بگذار و با صدای بلند بگو: (۲)

«أَفْغَيْرِ دِينَ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»

ص: ۱۴۴

۱- ۳۰۹. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۸؛ از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نیز نقل شده است، حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۱.

۲- ۳۱۰. سوره اعراف: ۵۴ - ۵۶.

طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ»؛ (۱)

آیا آن‌ها غیر از آیین خدا می‌طلبند؟! (آیین او همین اسلام است) و تمام کسانی که در آسمان‌ها و زمین هستند، از روی اختیار یا از روی اجبار، در برابر (فرمان) او تسلیمند، و همه به سوی او بازگردانده می‌شوند.

* * *

جهت دفع شیاطین و جادوگران در بیابان

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: هر که در بیابان بی‌سکنه باشد که باید شب را به صبح برساند، این آیات را بخواند تا فرشته‌ها او را حفظ کنند و شیاطین از او دور شوند: (۲)

«إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْثُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ»؛ (۳)

پروردگار شما، خداوندی است که آسمان‌ها و زمین را در شش روز [شش دوران] آفرید؛ سپس به تدبیر جهان هستی

ص: ۱۴۵

۱- ۳۱۱. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶؛ بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

۲- ۳۱۲. سوره توبه: ۱۲۸ - ۱۲۹.

۳- ۳۱۳. حلیه المتقین: ۲۸۲.

پرداخت؛ با (پرده تاریک) شب، روز را می پوشانند؛ و شب به دنبال روز، به سرعت در حرکت است؛ و خورشید و ماه و ستارگان را آفرید، که مسخر فرمان او هستند. آگاه باشید که آفرینش و تدبیر (جهان)، از آن او (و به فرمان او) است! پر برکت (و زوال ناپذیر) است خداوندی که پروردگار جهانیان است! پروردگار خود را (آشکارا) از روی تضرع، و در پنهانی، بخوانید! (و از تجاوز، دست بردارید که) او متجاوزان را دوست نمی دارد! و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، و او را با بیم و امید بخوانید! (بیم از مسؤولیتها، و امید به رحمتش. و نیکی کنید) زیرا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است!

جهت امان از زمینی که حیوانات درنده دارد

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: سرزمین من پر از درنده است که به خانه ما می آیند، فرمود: این دو آیه را بخوان: (۱)

«لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ * فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»؛ (۲)

ص: ۱۴۶

۱- ۳۱۴. سوره صافات: ۷۹ - ۸۱.

۲- ۳۱۵. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶؛ بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

به یقین، رسولی از خود شما به سوی تان آمد که رنجهای شما بر او سخت است؛ و اصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رثوف و مهربان است! اگر آن‌ها (از حق) روی بگردانند، (نگران مباش!) بگو: «خداوند مرا کفایت می‌کند؛ هیچ معبودی جز او نیست؛ بر او توکل کردم؛ و او صاحب عرش بزرگ است!»

* * *

جهت دفع عقرب گزیدگی

از امام علی علیه السلام نقل شده که فرمود: اگر کسی از عقرب ترسد، این آیات را بخواند: (۱)

«سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ * إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ * إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۲)

سلام بر نوح در میان جهانیان باد! ما این گونه نیکوکاران را پاداش می‌دهیم! چرا که او از بندگان باایمان ما بود!

* * *

جهت رام شدن اسب سرکش

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: اسب من چموشی می‌کند و من از آن در ترس و هراس هستم. حضرت فرمود: در گوش راست او بخوان: (۳)

ص: ۱۴۷

۱- ۳۱۶. سوره آل عمران: ۸۳.

۲- ۳۱۷. حلیه المتقین، ص ۲۸۲.

۳- ۳۱۸. سوره رحمن: ۳۳.

«وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ»؛ (۱)

و تمام کسانی که در آسمان ها و زمین هستند، از روی اختیار یا از روی اجبار، در برابر (فرمان) او تسلیمند، و همه به سوی او بازگردانده می شوند.

* * *

جهت دفع حمله حیوان درنده

و چون سگ بر روی تو فریاد کند و حمله کند، این آیه را بخوان: (۲)

«يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَتَّقُوا مِنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتِ فَاتَّقُوا لَا تَتَّقُوا إِلَّا بِسُلْطَانٍ»؛ (۳)

ای گروه جن و انس! اگر می توانید از مرزهای آسمان ها و زمین بگذرید، پس بگذرید، ولی هرگز نمی توانید، مگر با نیرویی (فوق العاده)!

* * *

جهت دفع هم و غم

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»؛ (۴)

(«خداوندا! جز تو معبودی نیست! منزهی تو! من از ستمکاران بودم!»)

* * *

ص: ۱۴۸

۱- ۳۱۹. سوره انبیاء: ۸۷.

۲- ۳۲۰. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۶.

۳- ۳۲۱. سوره نور: ۴۰.

۴- ۳۲۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۸.

جهت برگشتن گم شده

پاسخ امام است به فردی که به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: برده ام گریخته است، و حضرت فرمود: این آیه را بخوان:

(۱)

«أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ»؛ (۲)

یا همچون ظلماتی در یک دریای عمیق و پهناور که موج آنرا پوشانده، و بر فراز آن موج دیگری، و بر فراز آن ابری تاریک است؛ ظلمت هایی است یکی بر فراز دیگری، آنگونه که هر گاه دست خود را خارج کند ممکن نیست آن را ببیند! و کسی که خداوند نوری برای او قرار نداده، نوری برای او نیست.

* * *

جهت رفع ترس از دزد

شخصی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: هر شب به خانه ما دزد می آید. حضرت فرمود: این آیات را بخوان: (۳)

«قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَوَاتِكُمْ وَلَا تُخَافُوا بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا * وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ

ص: ۱۴۹

۱- ۳۲۳. سوره اسراء: ۱۱۰ و ۱۱۱.

۲- ۳۲۴. بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۱۹۷.

۳- ۳۲۵. سوره فاطر: ۴۱.

شَرِيكَ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِيرَةً تَكْبِيرًا»؛^(۱)

بگو: «لله» را بخوانید یا «رحمان» را، هر کدام را بخوانید، (ذات پاکش یکی است؛ و) برای او بهترین نامها است! و نمازت را زیاد بلند، یا خیلی آهسته نخوان؛ و در میان آن دو، راهی (معتدل) انتخاب کن و بگو: «ستایش برای خداوندی است که نه فرزندی برای خود انتخاب کرده، و نه شریکی در حکومت دارد، و نه بخاطر ضعف و ذلت، (حامی و) سرپرستی برای اوست!» و او را بسیار بزرگ بشمار!

* * *

جهت رفع ترس از خرابی خانه

از سفارشات پیامبر صلی الله علیه و آله به امام علی علیه السلام بوده است و نیز امام صادق علیه السلام فرمود اگر از خرابی خانه در زلزله می ترسی، بخوان: ^(۲)

«إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أُمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا»؛^(۳)

خداوند آسمان ها و زمین را نگاه می دارد تا از نظام خود منحرف نشوند؛ و هرگاه منحرف گردند، کسی جز او نمی تواند آن ها را نگاه دارد، او بردبار و غفور است!

* * *

ص: ۱۵۰

۱- ۳۲۶. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۶۰.

۲- ۳۲۷. سوره زلزله: ۱ - ۸.

۳- ۳۲۸. حلیه المتقین، باب ۹، فصل ۱۱.

سوره زلزال (جهت ایمنی از زلزله)

امام صادق علیه السلام فرمود: از زیاد خواندن سوره زلزال خسته نشوید؛ زیرا هر که نمازهای نافله خود را با آن بخواند، خداوند هرگز او را به زمین لرزه دچار نکند و به برق گرفتگی نمیرد: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا * وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا * وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا * يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُهَا أَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا *
يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ * فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر. هنگامی که زمین شدیداً به لرزه درآید، و زمین بارهای سنگینش را خارج سازد! و انسان می گوید: «زمین را چه می شود (که این گونه می لرزد)؟!» در آن روز زمین تمام خبر هایش را بازگو می کند؛ چرا که پروردگارت به او وحی کرده است! در آن روز مردم بصورت گروه های پراکنده (از قبرها) خارج می شوند تا اعمالشان به آن ها نشان داده شود! پس هر کس هم وزن ذره ای کار خیر انجام دهد آن را می بیند! و هر کس هم وزن ذره ای کار بد کرده آن را می بیند!

ص: ۱۵۱

۱- ۳۲۹. سوره قصص: ۳۵.

۲- ۳۳۰. بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۰.

جهت ترس از ساحر و ظالم

امام علی علیه السلام فرمود: اگر از ساحر یا ظالمی ترس داری، بعد از نماز شب و قبل از شروع به نماز صبح، رو به جانب خانه وی کن و هفت مرتبه بگو: [\(۱\)](#) بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ،

«... سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ مَلَأْنَا أَيْتَانَا أَنْتُمْ وَمِنْ أَتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ»؛ [\(۲\)](#)

«بزودی بازوان تو را بوسیله برادرت محکم (و نیرومند) می کنیم، و برای شما سلطه و برتری قرار می دهیم؛ و به برکت آیات ما، بر شما دست نمی یابند؛ شما و پیروانتان پیروزید!»

* * *

جهت ترس از ساحر و شیطان

جهت ترس از ساحر و شیطان [\(۳\)](#) «إِنَّ رَبُّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ»؛ [\(۴\)](#)

پروردگار شما، خداوندی است که آسمان ها و زمین را در شش روز [شش دوران] آفرید؛ سپس بر تخت (قدرت) قرار گرفت، و به تدبیر کار (جهان) پرداخت؛ هیچ شفاعت کننده ای، جز با اذن او نیست؛ این است خداوند، پروردگار شما! پس او را پرستش کنید! آیا متذکر نمی شوید!؟

* * *

ص: ۱۵۲

۱- ۳۳۱. سوره یونس: ۳.

۲- ۳۳۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۴۶.

۳- ۳۳۳. سوره بقره: ۱ تا ۴.

۴- ۳۳۴. سوره بقره: ۲۵۵ تا ۲۵۷.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: هر که این آیات را بخواند، در جان و مالش بد نبیند و شیطان به او نزدیک نشود و قرآن را فراموش نکند. (۱) آیات چنین است: چهار آیه اول بقره/ آیه الکرسی / سه آیه آخر بقره.

«الم * ذَلِكِ الْكِتَابُ لَأَرْبَبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ * وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ» (۲)

«اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ * لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّغُوتِ وَيُؤْمِنَ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ * اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ» (۳)

ص: ۱۵۳

۱- ۳۳۵. سوره بقره: ۲۸۴ تا ۲۸۶.

۲- ۳۳۶. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۲.

۳- ۳۳۷. سوره فاتحه: ۱ - ۷.

«اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخَفُّوهُ يُحَاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»؛ (۱)

الم (بزرگ) است خداوندی که این کتاب عظیم را، از حروف ساده الفبا به وجود آورده). آن کتاب با عظمتی است که شک در آن راه ندارد؛ و مایه هدایت پرهیزکاران است. (پرهیزکاران) کسانی هستند که به غیب [آنچه از حس پوشیده و پنهان است] ایمان می آورند؛ و نماز را برپا می دارند؛ و از تمام نعمت ها و مواهبی که به آنان روزی داده ایم، انفاق می کنند. و آنان که به آنچه بر تو نازل شده، و آنچه پیش از تو (بر پیامبران پیشین) نازل گردیده، ایمان می آورند؛ و به رستخیز یقین دارند. هیچ معبودی نیست جز خداوند یگانه زنده، که قائم به ذات خویش است،

ص: ۱۵۴

و موجودات دیگر، قائم به او هستند؛ هیچگاه خواب سبک و سنگینی او را فرا نمی گیرد؛ (و لحظه ای از تدبیر جهان هستی، غافل نمی ماند؛) آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آن اوست؛ کیست که در نزد او، جز به فرمان او شفاعت کند؟! (بنابراین، شفاعت شفاعت کنندگان، برای آن ها که شایسته شفاعتند، از مالکیت مطلقه او نمی کاهد.) آنچه را در پیش روی آن ها [بندگان] و پشت سرشان است می داند؛ (و گذشته و آینده، در پیشگاه علم او، یکسان است.) و کسی از علم او آگاه نمی گردد؛ جز به مقداری که او بخواهد. (اوست که به همه چیز آگاه است؛ و علم و دانش محدود دیگران، پرتوی از علم بی پایان و نامحدود اوست.) تخت (حکومت) او، آسمان ها و زمین را دربر گرفته؛ و نگاهداری آن دو [آسمان و زمین]، او را خسته نمی کند. بلندی مقام و عظمت، مخصوص اوست. در قبول دین، اکراهی نیست. (زیرا) راه درست از راه انحرافی، روشن شده است. بنابراین، کسی که به طاغوت [بت و شیطان، و هر موجود طغیانگر] کافر شود و به خدا ایمان آورد، به دستگیره محکمی چنگ زده است، که گسستن برای آن نیست. و خداوند، شنوا و داناست. خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند؛ آن ها را از ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر

شدند، اولیای آن‌ها طاغوت‌ها هستند؛ که آن‌ها را از نور، به سوی ظلمت‌ها بیرون می‌برند؛ آن‌ها اهل آتشند و همیشه در آن خواهند ماند. آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست. و (از این رو) اگر آنچه را در دل دارید، آشکار سازید یا پنهان، خداوند شما را بر طبق آن، محاسبه می‌کند. سپس هر کس را بخواهد (و شایستگی داشته باشد)، می‌بخشد؛ و هر کس را بخواهد (و مستحق باشد)، مجازات می‌کند. و خداوند به همه چیز قدرت دارد. پیامبر، به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است. (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می‌باشد.) و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتابها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند:) ما در میان هیچ‌یک از پیامبران او، فرق نمی‌گذاریم (و به همه ایمان داریم). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظار) آموزش تو را (داریم)؛ و بازگشت (ما) به سوی توست.» خداوند هیچ کس را، جز به اندازه توانایش، تکلیف نمی‌کند. (انسان،) هر کار (نیکی) را انجام دهد، برای خود انجام داده؛ و هر کار (بدی) کند، به زیان خود کرده است. (مؤمنان می‌گویند:) پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان،) بر

کسانی که پیش از ما بودند، قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقّرر مدار! و آثار گناه را از ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر جمعیت کافران، پیروز گردان!

* * *

ص: ۱۵۷

از شبانه روز توصیه شده است:

سوره حمد

جهت شفای هر درد و بیماری:

امام صادق علیه السلام فرمود: اگر سوره حمد را ۷۰ بار بر مرده ای بخوانند و جان به تنش بر گردد، شگفت نباشد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

* الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ * (۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است. (خداوندی که) بخشنده و بخشایشگر است (و رحمت عام و خاصش همگان را فرا گرفته). (خداوندی که) مالک روز جزا است. (پروردگارا!) تنها تو را می پرستیم؛ و تنها از تو یاری می جوئیم. ما را به راه راست هدایت کن ... راه کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی؛ نه کسانی که بر آنان غضب کرده ای؛ و نه گمراهان.

* * *

ص: ۱۵۸

برای دفع وحشت قبر:

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که وقت خواب سوره تکاثر را بخواند از فتنه قبر محفوظ بماند: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ يَكُنْ الْمُتَكَاثِرُ * حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ * كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ * لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ * ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ * ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ (۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر افزون طلبی (و تفاخر) شما را به خود مشغول داشته (و از خدا غافل نموده) است. تا آنجا که به دیدار قبرها رفتید (و قبور مردگان خود را بر شمردید و به آن افتخار کردید)! چنین نیست که می پندارید، (آری) بزودی خواهید دانست! باز چنان نیست که شما می پندارید؛ بزودی خواهید دانست! چنان نیست که شما خیال می کنید؛ اگر شما علم یقین (به آخرت) داشتید (افزون طلبی شما را از خدا غافل نمی کرد)! قطعاً شما جهنم را خواهید دید! سپس (با ورود در آن) آن را به عین یقین خواهید دید. سپس در آن روز (همه شما) از نعمت هایی که داشته اید بازپرسی خواهید شد!

ص: ۱۵۹

۱- ۳۴۰. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۵۲.

۲- ۳۴۱. سوره قدر: ۱ - ۵.

۳- ۳۴۲. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۴۴.

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که برای محفوظ ماندن، یک کوزه تازه بگیر و در آن آب بریز و ۳۰ بار سوره قدر را بخوان، آن گاه از آن بخور و وضو بگیر: (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ * تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ * أَمْرٌ * سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر ما آن [قرآن] را در شب قدر نازل کردیم! و تو چه می دانی شب قدر چیست؟! شب قدر بهتر از هزار ماه است! فرشتگان و «روح» در آن شب به اذن پروردگارشان برای (تقدیر) هر کاری نازل می شوند. شبی است سرشار از سلامت (و برکت و رحمت) تا طلوع سپیده!

* * *

سوره توحید

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که سوره توحید را هنگام خوابیدن ۱۰۰ بار بخواند، گناه پنجاه ساله او آمرزیده خواهد شد. (۳) و امام صادق علیه السلام فرمود: اگر در هنگام خروج از خانه ۱۰ بار بخواند در حفظ خدا باشد تا برگردد: (۴)

ص: ۱۶۰

۱- ۳۴۳. اصول کافی، ج ۶، ص ۲۲۴.

۲- ۳۴۴. سوره توحید: ۱ - ۴.

۳- ۳۴۵. سوره کافرون: ۱ - ۶.

۴- ۳۴۶. سوره فلق: ۱ - ۵.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: خداوند، یکتا و یگانه است؛ خداوندی است که همه نیازمندان قصد او می کنند؛ (هرگز) نژاد، و زاده نشد، و برای او هیچگاه شبیه و مانندی نبوده است!

* * *

سوره کافرون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ * لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: ای کافران! آنچه را شما می پرستید من نمی پرستم! و نه شما آنچه را من می پرستم می پرستید، و نه من هرگز آنچه را شما پرستش کرده اید می پرستم، و نه شما آنچه را که من می پرستم پرستش می کنید؛ (حال که چنین است) آیین شما برای خودتان، و آیین من برای خودم!

* * *

ص: ۱۶۱

۱- ۳۴۷. سوره ناس: ۱ تا ۶.

۲- ۳۴۸. سوره اعراف: ۱۳۸.

سوره فلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ * مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ * وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ * وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (۱)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: پناه می برم به پروردگار سپیده صبح، از شرّ تمام آنچه آفریده است؛ و از شرّ هر موجود شرور هنگامی که شبانه وارد می شود؛ و از شرّ آن ها که با افسون در گره ها میدمند (و هر تصمیمی را سست می کنند)؛ و از شرّ هر حسودی هنگامی که حسد می ورزد!

* * *

سوره ناس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ * مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ (۲)

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر، بگو: پناه می برم به پروردگار مردم، به مالک و حاکم مردم، به (خدا و) معبود مردم، از شرّ وسوسه گر پنهان کار، که در درون سینه انسان ها وسوسه می کند، خواه از جنّ باشد یا از انسان!

* * *

ص: ۱۶۲

۱- ۳۴۹. سوره اعراف: ۱۴۳.

۲- ۳۵۰. سوره کهف: ۴۲.

درخواست های نابجا

اشاره

ص: ۱۶۳

این که می گویند هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد، کاملاً حساب شده و حکیمانه است، خدا به انسان فرموده دعا کن که هر چه از من بخواهی به تو خواهم داد؛ اما این خواستن و دعا کردن باید به جا و به موقع باشد، دعا و عمل و عبادت، مخصوص دنیا و تا موقعی است که مرگ فرا نرسیده، یا باید چیزی از خدا خواست که امکان داشته باشد، چیزی که محال است، قدرت به آن تعلق نمی گیرد؛ هر چند قدرت خدا باشد، مثل دیدن خدا با چشم سر:

می خواهیم خدا را ببینیم!؟

یکی از درخواست های نابجای برخی این بود که فکر می کردند خدا هم چیزی مثل بت است؛ لذا به حضرت موسی می گفتند یک خدای دیدنی برای ما معرفی کن:

«وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَانٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ»؛ (۱)

و بنی اسرائیل را (سالم) از دریا عبور دادیم؛ (ناگاه) در راه خود به گروهی رسیدند که اطراف بت هایشان، با تواضع و خضوع، گرد آمده بودند. (در این هنگام، بنی اسرائیل) به

ص: ۱۶۴

موسی گفتند: «تو هم برای ما معبودی قرار ده، همان گونه که آن ها معبودان (و خدایانی) دارند!» گفت: «شما جمعیتی جاهل و نادان هستید!

* * *

خدا دیدنی نیست!

آری خدا را با چشم سر نمی توان دید، حتی برای موسی:

«وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرَ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۱)

و هنگامی که موسی به میعادگاه ما آمد، و پروردگارش با او سخن گفت، عرض کرد: «پروردگارا! خودت را به من نشان ده، تا تو را ببینم!» گفت: «هرگز مرا نخواهی دید! ولی به کوه بنگر، اگر در جای خود ثابت ماند، مرا خواهی دید!» اما هنگامی که پروردگارش بر کوه جلوه کرد، آن را همسان خاک قرار داد؛ و موسی مدهوش به زمین افتاد. چون به هوش آمد، عرض کرد: «خداوندا! منزهی تو (از این که با چشم تو را ببینم)! من به سوی تو باز گشتم! و من نخستین مؤمنانم!»

* * *

ص: ۱۶۵

ای کاش مشرک نبودم!

وقتی کار از کار بگذرد، ای کاش ای کاش گفتن فایده ندارد:

«وَأَحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا»؛ (۱)

(به هر حال عذاب الهی فرا رسید،) و تمام میوه های آن نابود شد؛ و او بخاطر هزینه هایی که در آن صرف کرده بود، پیوسته دست های خود را به هم می مالید - در حالی که تمام باغ بر داربست هایش فرو ریخته بود- و می گفت: «ای کاش کسی را همتای پروردگارم قرار نداده بودم!»

* * *

ای کاش آیات الهی را تکذیب نمی کردیم!

پشیمانی هنگام دیدن عذاب و موقع مجازات، بی فایده است، باید همین امروز که ما را از عذاب و آتش می ترسانند، بترسیم، الان باید بیدار شویم، الان باید یقین داشته باشیم، که هر چه خدا و رسولانش می گویند راست است:

«وَلَوْ تَرَىٰ إِذِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۲)

کاش (حال آن ها را) هنگامی که در برابر آتش (دوزخ) ایستاده اند، ببینی! می گویند: ای کاش (بار دیگر، به دنیا) بازگردانده می شدیم، و آیات پروردگارمان را تکذیب نمی کردیم، و از مؤمنان می بودیم!

* * *

ص: ۱۶۶

۱- ۳۵۳. سوره فرقان: ۲۷.

۲- ۳۵۴. سوره قصص: ۷۹.

ای کاش خدا و پیامبر را اطاعت می کردیم!

آری، کاش اطاعت می کردید! اما چرا نکردید؟

«يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ»؛ (۱)

در آن روز که صورت های آنان در آتش (دوزخ) دگرگون خواهد شد (از کار خویش پشیمان می شوند و) می گویند: «ای کاش خدا و پیامبر را اطاعت کرده بودیم!»

* * *

ای کاش با پیامبر بودم!

کسی که به راه و همراه و دنبال پیامبر نرود، دیگر هیچ راهی برایش نمی ماند:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا»؛ (۲)

و (به خاطر آور) روزی را که ستمکار دست خود را (از شدت حسرت) به دندان می گزد و می گوید: «ای کاش با رسول (خدا) راهی برگزیده بودم!»

* * *

ای کاش دنیای ما هم مثل قارون بود!

چه بدبخت آنان که در آرزوی بدان باشند:

«فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

ص: ۱۶۷

۱- ۳۵۵. سوره بقره: ۲۰۰.

۲- ۳۵۶. البته مسئله رجعت نیز یکی از معتقدات شیعه است که بر اساس آن در آخر الزمان، عدّه ای از بهترین انسان ها و بدترین آنان به دنیا بر می گردند تا هر کدام سرانجام کار خود را ببینند.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذُنُوبٍ وَإِنَّا لَنَاقِمُ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١﴾

(روزی قارون) با تمام زینت خود در برابر قومش ظاهر شد، آن‌ها که خواهان زندگی دنیا بودند گفتند: «ای کاش همانند آنچه به قارون داده شده است ما نیز داشتیم! به راستی که او بهره عظیمی دارد!»

ما فقط دنیا را می‌خواهیم!

و کسی که فقط دنبال دنیا باشد، آخرت چیزی ندارد:

«فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ» ﴿٢﴾

بعضی از مردم می‌گویند: «خداوندا! به ما در دنیا، (نیکی) عطا کن!» ولی در آخرت، بهره‌ای ندارند.

ما را به دنیا برگردانید!

درخواست برگشت به دنیا بعد از مرگ، آنگونه که ظالمان و گناهکاران می‌خواهند، قابل پذیرش نیست: ﴿٣﴾

١ - «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ ب

ص: ١٦٨

١- ٣٥٧. سوره مؤنون: ٩٩ - ١٠٠.

٢- ٣٥٨. سوره سجده: ١٢.

٣- ٣٥٩. سوره بقره: ١٦٧.

بَرْزَخٍ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»؛ (۱)

(آن ها همچنان به راه غلط خود ادامه می دهند) تا زمانی که مرگ یکی از آنان فرا رسد، می گوید: «پروردگار من! مرا بازگردانید! شاید در آنچه ترک کردم (و کوتاهی نمودم) عمل صالحی انجام دهم!» (ولی به او می گویند: چنین نیست! این سخنی است که او به زبان می گوید (و اگر باز گردد، کارش همچون گذشته است)! و پشت سر آنان برزخی است تا روزی که برانگیخته شوند!

۲ - «وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ»؛ (۲)

و اگر بینی مجرمان را هنگامی که در پیشگاه پروردگارشان سر به زیر افکنده، می گویند: «پروردگار! آنچه وعده کرده بودی دیدیم و شنیدیم؛ ما را بازگردان تا کار شایسته ای انجام دهیم؛ ما (به قیامت) یقین داریم!»

۳ - «وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَّرَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسِيرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ»؛ (۳)

ص: ۱۶۹

۱- ۳۶۰. سوره شعراء: ۱۰۲.

۲- ۳۶۱. سوره فرقان: ۲۸.

۳- ۳۶۲. إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ؛ سوره يوسف، آیه ۵ و چندین آیه دیگر.

و (در این هنگام) پیروان می گویند: «کاش بار دیگر به دنیا برمی گشتیم، تا از آن ها [پیشوایان گمراه] بیزاری جویم، آن چنان که آنان (امروز) از ما بیزاری جستند! (آری،) خداوند این چنین اعمال آن ها را به صورت حسرت زایی به آنان نشان می دهد؛ و هرگز از آتش (دوزخ) خارج نخواهند شد!

* * *

ای کاش به دنیا باز می گشتیم!

«فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ»؛ (۱)

ای کاش بار دیگر (به دنیا) باز گردیم و از مؤمنان باشیم!

* * *

ای کاش با فلانی دوست نمی شدم!

یکی از مهم ترین عوامل انحراف افراد، دوست و رفیق و راهنمای بد است:

«يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا»؛ (۲)

ای وای بر من، کاش فلان (شخص گمراه) را دوست خود انتخاب نکرده بودم!

* * *

ای کاش میان من و شیطان فاصله بود!

به او گفته بودند شیطان دشمن توست، از او فاصله بگیر، ولی گوش نکرد: (۳)

ص: ۱۷۰

۱- ۳۶۳. سوره زخرف: ۳۸.

۲- ۳۶۴. سوره احزاب: ۶۷.

۳- ۳۶۵. سوره فصلت: ۲۹.

«حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَنِيَّ وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ»؛ (۱)

تا زمانی که (در قیامت) نزد ما حاضر شود می گوید: ای کاش میان من و تو فاصله مشرق و مغرب بود؛ چه بد همنشینی بودی!

تقصیر دیگران بود که ما را گمراه کردند!

خدا به همه عقل و چشم و گوش داده است، و هر کسی مسؤول کار خود است:

«وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَّرْنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلًا»؛ (۲)

و می گویند: «پروردگارا! ما از سران و بزرگان خود اطاعت کردیم و ما را گمراه ساختند!

چه کسی ما را گمراه کرد؟

«وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ»؛ (۳)

کافران گفتند: «پروردگارا! آن هایی که از جنّ و انس ما را گمراه کردند به ما نشان ده تا زیر پای خود نهیم (و لگد مالشان کنیم) تا از پست ترین مردم باشند!»

ص: ۱۷۱

۱- ۳۶۶. سوره یونس: ۱۵.

۲- ۳۶۷. سوره طه: ۱۲۵ - ۱۲۶.

۳- ۳۶۸. سوره منافقون: ۱۰ - ۱۱.

آیا قرآن را تغییر نمی دهید؟!

قرار نیست همه کارها طبق میل شما باشد:

«وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّتِ بُرْهَانٌ غَيْرِ هَذَا أَوْ يَدِّلُوه قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تَلْقَائِي نَفْسِي إِنَّ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ»؛ (۱)

و هنگامی که آیات روشن ما بر آن ها خوانده می شود، کسانی که ایمان به لقای ما (و روز رستاخیز) ندارند می گویند: «قرآنی غیر از این بیاور، یا آن را تبدیل کن! (و آیات نکوهش بتها را بردار)» بگو: «من حق ندارم که از پیش خود آن را تغییر دهم؛ فقط از چیزی که بر من وحی می شود، پیروی می کنم! من اگر پروردگارم را نافرمانی کنم، از مجازات روز بزرگ (قیامت) می ترسم!»

* * *

چرا کور و نابینا محشور شده ام؟!

کسی که این همه آیات و نشانه های خدا را نمی بیند واقعاً کور است:

«قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا * قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى»؛ (۲)

می گوید: «پروردگارا! چرا نابینا محشور م کردی؟! من که

ص: ۱۷۲

۱- ۳۶۹. سوره ابراهیم: ۴۴.

۲- ۳۷۰. سوره فاطر: ۳۷.

بینا بودم!» می فرماید: «آن گونه که آیات من برای تو آمد، و تو آن ها را فراموش کردی؛ امروز نیز تو فراموش خواهی شد!»

* * *

آیا مرگ به تأخیر نمی افتد!

مرگ حتی برای لحظه ای هم تأخیر نمی افتد:

«وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ * وَلَنْ يُؤَخَّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ»؛ (۱)

از آنچه به شما روزی داده ایم انفاق کنید، پیش از آن که مرگ یکی از شما فرا رسد و بگوید: «پروردگارا! چرا (مرگ) مرا مدت کمی به تأخیر نینداختی تا (در راه خدا) صدقه دهم و از صالحان باشم؟!». خداوند هرگز مرگ کسی را هنگامی که اجلس فرا رسد به تأخیر نمی اندازد، و خداوند به آنچه انجام می دهید آگاه است.

* * *

صبر کنید تا ایمان بیاوریم!

خیر، کسی منتظر شما نمی ماند:

«وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا

ص: ۱۷۳

أَجْرًا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبُ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسُولَ أَوْ لَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ؛ (۱)

و مردم را از روزی که عذاب الهی به سراغشان می آید، بترسان! آن روز که ظالمان می گویند: «پروردگارا! مدت کوتاهی ما را مهلت ده، تا دعوت تو را بپذیریم و از پیامبران پیروی کنیم!» (اما پاسخ می شنوند که: مگر قبلاً سوگند یاد نکرده بودید که زوال و فنايي برای شما نیست؟!)

* * *

صبر کنید تا جبران کنیم!

مجازات شما همان جبران و عکس العمل کارهایتان است:

«وَهُمْ يَصِطِرُخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوْ لَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ؛ (۲)

آن ها در دوزخ فریاد می زنند: «پروردگارا! ما را خارج کن تا عمل صالحی انجام دهیم غیر از آنچه انجام می دادیم!» (در پاسخ به آنان گفته می شود: آیا شما را به اندازه ای که هر کس اهل تذکر است در آن متذکر می شود عمر ندادیم، و اندازکننده (الهی) به سراغ شما نیامد؟! اکنون بچشید که برای ظالمان هیچ یآوری نیست!

* * *

ص: ۱۷۴

۱- ۳۷۲. سوره نساء: ۷۷.

۲- ۳۷۳. سوره نساء: ۷۳.

ای کاش شکرگزار بودیم!

زوال نعمت به دست خود شماست:

«وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَيْرُوا فِيهَا لِيَالِي وَأَيَّاماً آمِنِينَ * فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ»؛ (۱)

و میان آن ها و شهرهایی که برکت داده بودیم، آبادی های آشکاری قرار دادیم؛ و سفر در میان آن ها را بطور متناسب (با فاصله نزدیک) مقرر داشتیم؛ (و به آنان گفتیم:) شبها و روزها در این آبادی ها با ایمنی (کامل) سفر کنید! ولی (این ناسپاس مردم) گفتند: «پروردگارا! میان سفرهای ما دوری بیفکن» (تا بینوایان نتوانند دوش به دوش اغنیا سفر کنند! و به این طریق) آن ها به خویشتن ستم کردند! و ما آنان را داستانهایی (برای عبرت دیگران) قرار دادیم و جمعیتشان را متلاشی ساختیم؛ در این ماجرا، نشانه های عبرتی برای هر صابر شکرگزار است.

ای کاش بهانه نمی گرفتیم! به عده ای گفتند نماز بخوانید، زکات بدهید، گفتند: نشستن که فایده ندارد، باید کاری کرد، چرا جهاد و مبارزه

ص: ۱۷۵

نمی کنید؟ وقتی حکم جهاد آمد، گفتند: چرا زود آمد:

«أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظَلِّمُونَ فَتِيلًا»؛ (۱)

آیا ندیدی کسانی را که (در مکه) به آن ها گفته شد: «فعلاً» دست از جهاد بردارید! و نماز را برپا کنید! و زکات پردازید! (اما آن ها از این دستور، ناراحت بودند)، ولی هنگامی که (در مدینه) فرمان جهاد به آن ها داده شد، جمعی از آنان، از مردم می ترسیدند، همان گونه که از خدا می ترسند، بلکه بیشتر! و گفتند: «پروردگارا! چرا جهاد را بر ما مقرر داشتی؟! چرا این فرمان را تا زمان نزدیکی تأخیر نینداختی؟!» به آن ها بگو: «سرمایه زندگی دنیا، ناچیز است! و سرای آخرت، برای کسی که پرهیزگار باشد، بهتر است! و به اندازه رشته شکاف هسته خرمایی، به شما ستم نخواهد شد!

* * *

ای کاش با مجاهدان بودیم!

کسی که پیروزی و رستگاری را می خواهد، باید مجاهده کند

«وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فُضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ

ص: ۱۷۶

مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا»؛ (۱)

و اگر غنیمتی از جانب خدا به شما برسد، درست مثل این که هرگز میان شما و آن ها دوستی و مودتی نبوده، می گویند: «ای کاش ما هم با آن ها بودیم، و به رستگاری (و پیروزی) بزرگی میرسیدیم!»

* * *

ای کاش گمراه نمی شدیم!

گمراه شده و گمراه کننده، همیشه یکدیگر را لعن می کنند و از هم بیزار می جویند:

«قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ»؛ (۲)

گروهی (از معبودان) که فرمان عذاب درباره آن ها مسلم شده است می گویند: «پروردگارا! ما این ها [عابدان را گمراه کردیم؛ (آری) ما آن ها را گمراه کردیم همان گونه که خودمان گمراه شدیم؛ ما از آنان به سوی تو بیزاری می جوئیم؛ آنان در حقیقت ما را نمی پرستیدند (بلکه هوای نفس خود را پرستش می کردند)!»

* * *

ای کاش خاک بودم!

وقتی پرونده سیاه اعمال خود را می بیند، می گوید کاش همان خاک و گل بودم و اصلاً متولد و انسان نمی شدم:

ص: ۱۷۷

۱- ۳۷۶. سوره انعام: ۳۱.

۲- ۳۷۷. سوره مؤمنون: ۱۰۶.

«إِنَّا أَنْدَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا»؛ (۱)

و ما شما را از عذاب نزدیکی بیم دادیم! این عذاب در روزی خواهد بود که انسان آنچه را از قبل با دستهای خود فرستاده می بیند، و کافر می گوید: «ای کاش خاک بودم (و گرفتار عذاب نمی شدم)!»

* * *

وای بر ما! چقدر کوتاهی کردیم!

واقعاً که هر لحظه کوتاهی از عمر، خسارت جبران ناپذیر دارد:

«قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا جَاءَهُمُ السَّيْءُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْبَرتنا علی ما فرطنا فیها وهم یحملون أوزارهم علی ظُهورهم أَلَا سَاءَ ما یزرون»؛ (۲)

آن ها که لقای پروردگار را تکذیب کردند، مسلماً زیان دیدند؛ (و این تکذیب، ادامه می یابد) تا هنگامی که ناگهان قیامت به سراغشان بیاید؛ می گویند: «ای افسوس بر ما که درباره آن، کوتاهی کردیم!» و آن ها (بار سنگین) گناهانشان را بر دوش می کشند؛ چه بد باری بر دوش خواهند داشت!

* * *

ما خیلی بدبخت بودیم!

آن گاه که جهنمی ها را به سوی آتش می برند، به آنان

ص: ۱۷۸

۱- ۳۷۸. سوره اعراف: ۵۳.

۲- ۳۷۹. سوره صافات: ۳۱.

می گویند: چرا وقتی آیات ما را برای شما می خوانند تکذیب می کردید؟ می گویند:

«قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ»؛ (۱)

می گویند: «پروردگارا! بدبختی ما بر ما چیره شد، و ما قوم گمراهی بودیم!

پشیمانی چه سود؟!!

وقتی سرمایه وجود خود را از دست دادند و مردند، دیگر هیچ ندارند و با هیچ، نمی توان سود کرد:

«هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ»؛ (۲)

آیا آن ها جز انتظار تأویل آیات (و فرا رسیدن تهدیدهای الهی) دارند؟ آن روز که تأویل آن ها فرا رسد، (کار از کار گذشته، و پشیمانی سودی ندارد؛ و) کسانی که قبلاً آن را فراموش کرده بودند می گویند: «فرستادگان پروردگار ما، حق را آوردند؛ آیا (امروز) شفیعانی برای ما وجود دارند که برای ما شفاعت کنند؟ یا (به ما اجازه داده شود به دنیا) بازگردیم، و اعمالی غیر از آنچه انجام می دادیم، انجام دهیم؟!» (ولی) آن ها سرمایه وجود خود را از دست داده اند؛

ص: ۱۷۹

۱- ۳۸۰. سوره غافر: ۱۱.

۲- ۳۸۱. سوره ص: ۱۶.

و معبودهایی را که به دروغ ساخته بودند، همگی از نظرشان: گم می شوند. (نه راه بازگشتی دارند، و نه شفیعانی!)

* * *

وعدۀ الهی فرا رسید!

اکنون به یقین رسیدند که خبری هست و آنچه پیامبران خدا می گفتند راست بوده، ولی چه سود از این یقین!

«فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَاتُ قَوْلٍ»؛ (۱)

اکنون فرمان پروردگارمان بر همه ما مسلم شده، و همگی از عذاب او می چشمیم!

* * *

آیا راهی برای نجات از دوزخ هست؟

راه نجات از آتش از همین دنیا می گذرد که باید عمل خیر انجام داد:

«قَالُوا رَبَّنَا أُمَّتَنَا انْتَبِهِنِ وَأَحْيَيْتَنَا انْتَبِهِنِ فَأَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ»؛ (۲)

آن ها می گویند: «پروردگارا! ما را دوبار میراندی و دوبار زنده کردی؛ اکنون به گناهان خود معترفیم؛ آیا راهی برای خارج شدن (از دوزخ) وجود دارد؟»

* * *

آیا واقعا عذابی هست؟!؟

آن گاه که کافران آیات الهی را تکذیب می کردند و سپس به

ص: ۱۸۰

۱- ۳۸۲. سوره مؤمنون: ۱۰۷ - ۱۰۸.

۲- ۳۸۳. سوره دخان: ۱۲.

عذاب تهدید می شدند، از روی تمسخر و انکار می گفتند اگر عذابی هست زودتر بر ما بفرست:

«وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ»؛ (۱)

آن ها (از روی خیره سری) گفتند: «پروردگارا! بهره ما را از عذاب هر چه زودتر قبل از روز حساب به ما ده!»

ما را از جهنم نجات دهید!

اگر کسی هنگام عذاب بخواهد چانه بزند و پر حرفی کند که ما را نجات دهید، خدا به او می فرماید: گم شو! (اخشؤوا، عبارتی است که عرب برای دور کردن سگ می گوید):

«رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ قَالَ اخْسِئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ»؛

پروردگارا! ما را از این (دوزخ) بیرون آر، اگر بار دیگر تکرار کردیم قطعاً ستمگریم (و مستحق عذاب)!» (خداوند) می گوید: «دور شوید در دوزخ، و با من سخن مگویید!»

عذاب را از ما بردارید!

وقتی کافران و مشرکان عذاب را دیدند، تازه متوجه می شوند که آنچه قبلاً پیامبران گفته بودند، درست بوده؛ ولی حالا دیر شده:

ص: ۱۸۱

۱- ۳۸۴. دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَأَخْرَجُوا دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ سوره یونس، آیه ۱۰.

ساختند؛ پس کیفر آن ها را از آتش دو برابر کن! (کیفری برای گمراهی شان، و کیفری بخاطر گمراه ساختن ما.)» می فرماید:
«برای هر کدام (از شما) عذاب مضاعف است؛ ولی نمی دانید! (چرا که پیروان اگر گرد پیشوایان گمراه را نگرفته بودند،
قدرتی بر اغوای مردم نداشتند.)»

والحمد لله رب العالمين

و صلى الله على سيدنا محمد

و آله الطاهرين

ص: ۱۸۳

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

